ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ВЪЛЧЕДРЪМ

ПЕРИОД НА ДЕЙСТВИЕ 2021 – 2028 година

ПРОГРАМАТА Е ПРИЕТА С РЕШЕНИЕ №19, ПРОТОКОЛ №3/15.12.2023Г. НА ОБЩИНСКИ СЪВЕТ - ВЪЛЧЕДРЪМ

2021г.

СЪДЪРЖАНИЕ:

I. Въведение

II. Основни изводи от анализа на състоянието на управлението на отпадъците

III. SWOT анализ (анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите)

IV. Цели и приоритети

V. Подпрограми за постигане на целите и План за действие:

- Програма за предотвратяване образуването на отпадъци
- Подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци
- Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци
- Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради
- Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО
- Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки
- Програма за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други

VI. Координация с други общински и регионални планове и програми

VII. Система за наблюдение, контрол и отчитане на изпълнението на общинскатаа ПУО

VIII. Приложения:

1. Анализ на състоянието на управлението на отпадъците:

1.1 Анализ на състоянието относно отпадъците

1.2 Анализ и оценка на действащото национално законодателство по управление на отпадъците и стратегическите/програмните документи в контекста на правата и задълженията на общините

1.3 Анализ и оценка на прилагането на законодателството по управление на отпадъците на местно ниво

1.4 Анализ на дейността на Регионалното сдружение за управление на отпадъците

1.5 Анализ и оценка на институционалния капацитер, в т.ч. прилагане на контролните функции, съгласно националното законодателство и местните нормативни актове

1.6 Анализ и информация за замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъците и осъществени мерки за тяхното възстановяване

1.7 Анализ и оценкан на въведените схеми за управление на отпадъците на принципа на „Отговорност на производителя“ и „Замърсителят плаща“

1.8 Анализ на инфраструктурата и техническите възможности за третиране на отпадъците

1.9 Анализ на приложените мерки и съществуващи пракрики по предотвратяване образуването на отпадъци

1.10 Анализ на икономическите инструменти и стимули в областта на управлението на отпадъците и ефективността от действието им

1.11 Анализ на финансовите потоци по управление на дейностите с отпадъци

2. Прогнози

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата Програма за управление на отпадъците (ПУО) на Община Вълчедръм е разработена на основание изискванията на чл. 52 от Закона за управление на отпадъците. Тя е изготвена в съответствие със Заповед № РД-883/23.09.2021 г. на Министъра на околната среда и водите, с която са издадени Методически указания за разработване на общински/регионални програми за управление на отпадъците за периода 2021-2028 г. Общинската ПУО е съобрзена изцяло и със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците (НПУО) 2021-2028 г. Програмата включва необходимите мерки за изпълнение на задълженията на кмета на общината, регламентирани в Глава втора, Раздел III на ЗУО.

Рамката, обхвата и съдържанието на общинската програма за управление на отпадъците са в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците.

Националният план за управление на отпадъците (НПУО) има ключова роля за постигане на ефективно използване на ресурсите и устойчиво управление на отпадъците, тъй като анализите на съществуващата ситуация показват, че в България съществува значителен потенциал за подобряване на предотвратяването и управлението на отпадъците, по-добро използване на ресурсите, разкриване на нови пазари и създаване на нови работни места, като същевременно бъдат намалени вредните въздействия на отпадъците върху околната среда.

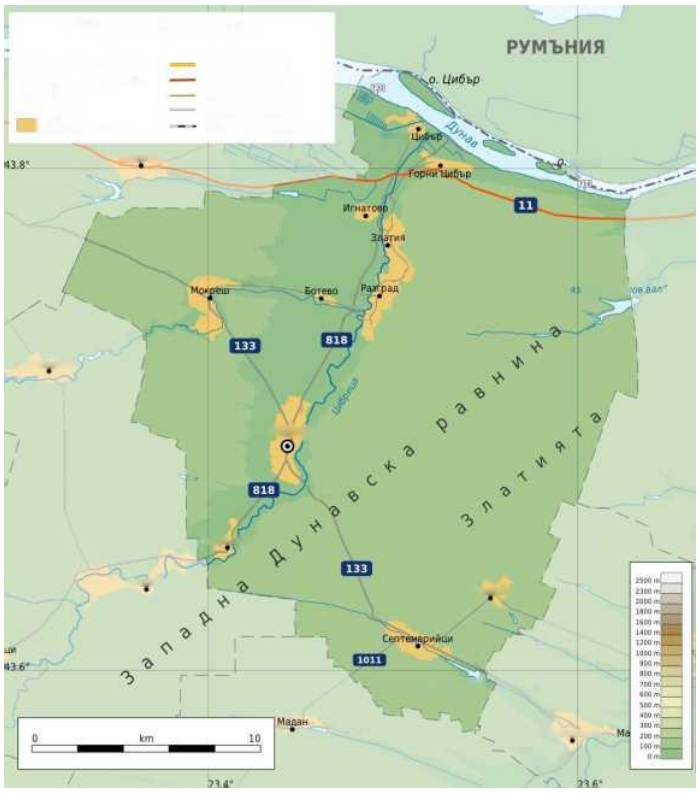
НПУО се основава на следните основни принципи:

- “Предотвратяване” - образуването на отпадъци трябва да бъде намалено и избегнато, където това е възможно.
- “Разширена отговорност на производителя” и “замърсителят плаща” – лицата, които образуват или допринасят за образуването на отпадъци или замърсяват околната среда или сегашните притежатели на отпадъците трябва да покрият пълните разходи за третиране на отпадъците и да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита на околната среда и човешкото здраве.
- “Превантивност” – потенциалните проблеми с отпадъците трябва да бъдат предвиждани и избягвани на възможно най-ранен етап.
- “Близост” и “самодостатъчност” – отпадъците трябва да бъдат обезвреждани възможно най-близко до мястото на тяхното образуване, като отпадъците, генерирани в ЕС, трябва да бъдат третирани в рамките на Съюза.
- „Участие на обществеността“ – съответните заинтересовани страни и органи, както и широката общественост имат възможност да участват в разработването на плановете за управление на отпадъците и на програмите за предотвратяване на отпадъците и имат достъп до тях след разработването им.

ГЕОГРАФСКИ, ДЕМОГРАФСКИ И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ОБЩИНА ВЪЛЧЕДРЪМ

Община Вълчедръм е разположена в Западната Дунавска равнина и заема североизточната част на област Монтана. Територията на общината е 431,5 кв. км, което представлява 11,8% от общата площ на област Монтана и около 2% от територията на Северозападен район (СЗР, NUTS 2). Общините, с които граничи са: на север - с река Дунав, на изток - с общините Козлодуй и Хайредин от област Враца, на юг и югозапад - с общините Бойчиновци и Якимово, област Монтана, на северозапад - с община Лом, област Монтана. Общината има излаз на река Дунав в района на с. Долни Цибър и с. Горни Цибър и има изградени транспортни връзки с всички съседни общини.

Урбанистичната структура на община Вълчедръм се характеризира с 11 населени места - административния център град Вълчедръм и 10 села: Ботево, Бъзовец, Септемврийци, Горни Цибър, Долни Цибър, Златия, Игнатово, Мокреш, Разград, Черни връх.

Община Вълчедръм е една от 11-те общини в област Монтана. Тя е на трето място по територия и на четвърто по население сред общините в областта.

В община Вълчедръм живее 6,54% от населението на област Монтана (8 206 души към 31.12.2020 г.) и само 1,14% от населението на СЗР.

Средната гъстота на населението в община Вълчедръм (19 души на кв.км за 2020 г.) е много по-ниска от средните стойности за област Монтана (34,9), от средната гъстота за страната (62,98) и за СЗР (38,6).

Около 92% от територията на община Вълчедръм се състои от земеделски и горски площи. Най-голям относителен дял заема земеделската земя - 388495 дка (90,55% при средни за страната 58%).

Релефът на община Вълчедръм е предимно е низинно-равнинен до хълмист. Включва ниските части на Дунавската равнина и Златията. Средната надморска височина е около 80 м.

Равнинният характер предлага прекрасни условия за развитие на растениевъдството и за механизирана обработка на земята.

В източната половина на общината се простира западната част на обширното льосово плато Златията. Общият наклон на платото е в посока изток-югоизток и най-високата му точка както на него, така и на община Вълчедръм е 174,5 м., разположена южно от село Горни Цибър. На запад към долината на река Цибрица и на север към река Дунав склоновете му са стръмни. На север от него покрай брега на Дунав е разположена Цибърската низина, която представлява заливна тераса на Дунав. Нейната дължина е 10 - 11 км., а ширината - 4 км. В нейната най-източна част, на брега на реката, е минималната кота на общината - 26 м.н.в.

На запад от широката долина на река Цибрица се простира обширна равнинна местност с обща денивелация от запад на изток.

Геологолитоложкият профил на община Вълчедръм е изграден от еднообразни кватернерни глини, представляващи част от деградирани и овлажнени льосовидни глини, загубили характерните за льоса пропадъчни свойства.

Климатът на Община Вълчедръм е типичен умерено-континентален. Режимът на валежите е с подчертан късно пролетен (юнски) максимум и зимен (февруарски) минимум и изразената тенденция за балансиране на сезонните валежни суми. Средногодишната сума на валежите е под 500 мм, като средните валежи по сезони са: пролет - 150-200 мм, лято - 175 мм, есен - 125-150 мм, зима - 100-125 мм. Сравнително високата сума на валежите е положителен фактор за самоочистване на атмосферата от замърсители.

Община Вълчедръм попада в зона в относително висок ветроенергиен потенциал и съществува реална възможност за използване силата на вятъра като енергиен ресурс. Основната посока на вятъра е северна и северозападна със скорост около 4,5 м/с

Община Вълчедръм е богата на водни ресурси. Основна водна артерия на територията на общината е река Цибрица. Според последните анализи и проби на РИОСВ, водите на реката са чисти. Посоката на движение на подземните води е към р. Цибрица, което показва, че реката действува като дренаж на подземните води в района.

Основните типове почви в община Вълчедръм се представят от следните четири групи:

- около 86% от равнинната територия е заета от подтипа на карбонатните черноземи;
- стабилният равнинен терен южно от гр. Вълчедръм и източно от реката е зает от подтипа - излужени черноземи - 6,3%;
- заливната тераса на р. Цибрица е заета от ливадни почви - 2,9%;

- стръмният наклон към десния бряг на реката е зает от силно ерозирали почви и оврази - 5,8%.

Ерозиралите терени са крайречна зона и са общинска собственост.

В териториалния обхват на община Вълчедръм попадат следните защитени територии (ЗТ):

- Подържан резерват „Ибиша“, попада в землището на с. Долни Цибър - 34,4716 ха
- ЗМ Острови „Цибър“ - в землището на с. Долни Цибър и с. Горни Цибър - 101,4757 ха

Общо 135,9473 ха защитени територии

По данни на Министерството на околната среда и водите на територията на община Вълчедръм има 8 защитени зони (ЗЗ), включени в европейската екологична мрежа Натура 2000:

- ЗЗ „Златия“ BG0000336 по Директивата за местообитанията. Попада вземлището на: гр. Вълчедръм, с. Разград. Площ 31947,8 дка.
- ЗЗ „Козлодуй“ BG0000527 по Директивата за местообитанията. Попада в землището на: с. Горни Цибър. Площ 1253,8 дка.
- ЗЗ „Цибрица“ BG0000509 по Директивата за местообитанията. Попада в землището на: гр. Вълчедръм, с. Черни връх. Площ 9626,8 дка.
- ЗЗ „Цибър“ BG0000199 по Директивата за местообитанията. Попада в землището на: с. Горни Цибър, с. Долни Цибър, с. Златия. Площ 29717,300 дка.
- ЗЗ „Златията“ BG0002009 по Директивата за птиците. Попада в землището на: гр. Вълчедръм, с. Бъзовец, с. Горни Цибър, с. Златия,с.Разград. Площ 434 987,345 дка.
- ЗЗ „Остров Ибиша“ BG0002007 по Директивата за птиците. Попада вземлището на: с. Горни Цибър, с. Долни Цибър. Площ 3 993, 232 дка.
- ЗЗ „Остров до Горни Цибър“ BG0002008 по Директивата за птиците. Попада в землището на: с. Горни Цибър. Площ 2 183,100 дка.
- ЗЗ „Цибърско блато“ BG0002104 по Директивата за птиците. Попада вземлището на с. Долни Цибър. Площ 9097,647 дка.

Община Вълчедръм е бедна на дървесна горска растителност, която е представена от дъб, акация, топола, бряст, ясен и др. широколистни. Лесистостта на горите е ниска - 5% спрямо цялата площ и е типично полски тип.

Фауната на Вълчедръм се характеризира с богато видово разнообразие на птици. Установени са над 100 вида птици, по-голямата част от които са постоянни, другата част - преминаващи. Освен богата орнитофауна, в района се срещат и много бозайници, най-често зайци, диво прасе, сърни и др.

На територията община Вълчедръм съществуват следните защитени вековни и забележителни дървета:

- Яворолистен платан, с.Игнатово – в парка – обявен със Заповед № РД-219/20.03.2007г. на МОСВ, възраст 64 год.
- Цер, с. Септемврийци – в двора на ОУ Д-р Петър Берон“- обявен съсъ Заповед – РД-635/02.07.2004г., възраст 77 год.
- Цер, с. Игнатово – зад кметството, обявен със Заповед № РД-1074/11.09.2004г., възраст 77 год.
- Цер, с. Игнатово, обявен със Заповед № РД-1074/11.09.2004г., възраст 77 год.

Община Вълчедръм е създадена с Указ 3005 на ДС на НРБ (обн. ДВ бр.78/м.10.1987 г.) след закриване на Златийската община и присъединяване на включените в състава й населени места към Община Вълчедръм, в т.ч.: с. Златия, с. Игнатово, с. Разград, с. Ботево, с. Долни Цибър и с. Горни Цибър.

Урбанистичната структура на община Вълчедръм се състои от 11 населени места - административния център град Вълчедръм и 10 села: Ботево, Бъзовец, Горни Цибър, Долни Цибър, Златия, Игнатово, Мокреш, Разград, Септемврийци и Черни връх.

Съгласно Заповед № РД-02-14-2021 от 14 август 2012 г. година на Министъра на Регионалното развитие и благоустройството, издадена на основание чл. 36, ал. 2 на Закона за административно-териториалното устройство на Република България, населените места са категоризирани както следва: град Вълчедръм е 4-та категория; Долни Цибър, Златия, Мокреш, Разград, Септемврийци са 5-та категория; Бъзовец, Горни Цибър, Игнатово, Черни връх са от 7-ма категория; село Ботево е единственото в общината от 8-ма категория.

Общинският център - град Вълчедръм, се намира в центъра на територията на общината. Разположението на населените места спрямо общинския център, се обособяват в две групи: На север от гр. Вълчедръм - 7 села: Ботево, Горни Цибър, Долни Цибър, Златия, Игнатово, Мокреш, Разград; на юг - 3 села - Бъзовец, Септемврийци, Черни връх.

Като физическа структура, селищната мрежа е добре развита, балансирана е върху цялата територия на общината. Дисбалансът (поляритетът) се проявява при демографските, икономическите и функционалните характеристики на селата. По тази причина и поради големия брой населени места, общината има нужда от целево създаване на вторични опорни центрове, различни от град Вълчедръм, които да гарантират балансираното развитие на района в бъдеще.

Развитието на селищната мрежа в общината е довело до съсредоточаване на основните административни, промишлени, обслужващи и културни дейности в гр. Вълчедръм. Останалите селища са относително изолирани, с предимно възрастни хора, които се занимават със земеделие в лични стопанства. Почти всички хора, живеещи на село, са постоянно пребиваващи там. Намалява броя на жителите, които пътуват за работа до друго населено място. През лятото все повече хора, живеещи постоянно в по-големите градове, пребивават в селата. Тези населени места са подходящи за екологично земеделие и екологични производства, тъй като землищата им са съхранени, имат възможности за развитие и в областта на някои форми на туризма.

Територията на община Вълчедръм се обслужва основно от автомобилен транспорт. Чрез него се осъществяват производствените връзки и гражданските пътувания между населените места. Функционират общинска, областна и републиканска транспортни схеми, осигуряващи връзки на населението от общината до общинския център - град Вълчедръм, областен център - град Монтана и до по-големите градове (София, Плевен, Пловдив, Варна, Бургас). Структурата на пътищата осигурява добри кореспонденции и на отделните села с административния център град Вълчедръм.

Дължината на Общинската пътна мрежа е 25,2 км., като асфлтовата настилка не е в добро състояние. През територията на общината не преминават автомагистрали. В община Вълчедръм няма железопътен транспорт.

Икономиката на община Вълчедръм има предимно аграрен характер. Структуроопределящи отрасли за местната икономика са селското стопанство и търговията, като водещо значение има селското стопанство. Неговата структура на производство и специализация определят характера на цялата територия и облика на населените места.

Икономическото развитие на община Вълчедръм през последните години се характеризира с различна динамика - ръст в някои отрасли и спад в други, но като цяло общите показатели за развитие на икономиката бележат спад през 2016 г. и след това отново известен ръст до 2018 г. В община Вълчедръм преобладават микропредприятията с до 9 заети лица. В общината няма големи предприятия.

Промишлеността е слабо развит отрасъл, нетипичен за района на община Вълчедръм. На територията на общината има една фурна, един дървообработващ цех и фирма за строителни материали. Структурата на промишлеността не притежава доминиращ характер над останалите отраслови структури.

В дейностите, отнасящи се към добивната промишленост се включва „Производство и пренос на електрическа и топлинна енергия и газообразни горива“. На територията на общината през анализирания период са изградени 2 мощности за производство на електроенергия от възобновяеми енергийни източници (ВЕИ). Същите са свързани с добив на електроенергия от енергия на слънцето, т.е.соларни паркове.

Селското стопанство, както беше споменато, е водещ отрасъл на общинската икономика във Вълчедръм. То е основен източник на доходи и заетост и играе важна роля за развитието на района. Поземлените ресурси са основен фактор за развитието на земеделието на територията на общината. Последните съставляват 90% от общата площ на общината, като бработваемата земя по баланс 95% от земеделските земи.

Растениевъдството е основния земеделски отрасъл в община Вълчедръм. Най-много земеделски площи се засаждат с пшеница, маслодаен слънчоглед, рапица и царевица за зърно.

Вторият подотрасъл на селското стопанство - животновъдството, бавно възстановява добрите си позиции. Водещи подотрасли на местното животновъдство са говедовъдство и

овцевъдството. В козевъдството и свиневъдството се забелязва спад, а пчеларството е с лек ръст на броя отглеждани пчелни семейства.

Горският фонд заема едва 1,79% от територията на община Вълчедръм. В горскостопанско отношение територията на община Вълчедръм се включва в обхвата на Държавно горско стопанство (ДГС) - Лом към Регионална дирекция на горите (РДГ) - Берковица. Горската растителност е от широколистни видове гори - дъб, благун, габър, бряст, ясен, акация, върба, липа, топола и др. Общата лесистост на община Вълчедръм е 2,6%.

Общината попада в горския подпояс на заливните и крайречни гори и в равнино- хълмистия горскоростителен пояс на ДГС „Лом" от Дунавската хълмиста равнина. Лесоустройственият проект на ДГС осигурява добри предпоставки за стопанисване и ползване на горския фонд, като основните насоки на организация на горското стопанство в общината са съобразени с поставената цел по групи гори и земи съобразно функциите им.

Туризмът в община Вълчедръм няма много голям потенциал, не е разработен и не носи приходи и доходи на местното население. Общината има ресурс и даденост за развитие на селски, екологичен, ловен и културно-исторически туризъм, но липсват места за настаняване и подслон.

Културните ценности - материални и нематериални, са предпоставка за развитие на културно-познавателен туризъм на територията на област Монтана, част от която е и община Вълчедръм. Проблем е фактът, че повечето от обектите са недостатъчно проучени и разработени. Предстои научна работа по проучвателната дейност, социализирането и популяризирането на културните ценности, както и актуализиране на юридическата им защита.

Общинската програма за управление на отпадъците включва в обхвата си отпадъците, попадащи в приложното поле на ЗУО:

- Битови отпадъци

- Производствени отпадъци

- Строителни отпадъци

- Опасни отпадъци

Йерархия на управлението на отпадъците

Рамковата директива за отпадъците въвежда нова йерархия на управлението на отпадъците. Тя е крайъгълен камък на законодателство и политиката относно отпадъците. Тази последователност определя приоритетния ред на това какво представлява най-добрата възможност за околната среда в законодателството и в политиката относно отпадъците. Спазването на йерархията на управление на отпадъците от страните-членки гарантира най-високо ниво на съответствие с европейските документи за ефективно използване на ресурсите, поради което следва да се насърчава по всякакъв начин. Йерархията задава пет възможни

начина за институциите и бизнеса за справяне с отпадъците и дава приоритет на мерките в следната последователност:

а) Предотвратяване на образуването на отпадъци

б) Подготовка за повторна употреба

в) Рециклиране

г) Друго оползотворяване, напр. оползотворяване за получаване на енергия

д) Обезвреждане (депониране, изгаряне без оползотворяване на енергията и др.).

- *„Предотвратяването”* на отпадъци е определено в Директивата като мерки, които се предприемат преди веществата или предметите да се превърнат в отпадък, с което се намалява:

а) генерираното количеството отпадъци, включително чрез повторната употреба на продуктите или удължаването на жизнения им цикъл (количествено предотвратяване)

б) съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите (качествено предотвратяване на отпадъците).

- *„Подготовка за повторна употреба”* включва почистване, проверка и поправка на употребявани продукти, които са станали отпадък, така че да могат да се употребяват повторно (например поправка на велосипеди, електрическо и електронно оборудване, мебели и др., които след като са поправени се продават като втора употреба). Подготовката за повторна употреба е вид оползотворяване на отпадъците.
- *„Рециклиране”* - Подходът при рециклирането е, че един материал се преработва с цел да се променят неговите физикохимични свойства и да се оползотворява повторно за същите или за други цели. Главната цел на Рамковата директива за отпадъците е ЕС да стане повече от "рециклиращо общество", което се стреми да избягва образуването на отпадъци и да използва отпадъците като ресурс.

Конкретните дейности по управление на отпадъка, които се класифицират като рециклиране съгласно Рамковата директива за отпадъците, включват (но не само):

- рециклиране на материали: напр. на пластмасови продукти или компоненти в пластмасови материали; стопяване на отпадъчно стъкло в стъклени продукти; употреба на хартиени отпадъци в заводи за хартия и др. Рециклирането на материали: например пластмасови гранулирани и пелетизирани за екструдиране или формоване, натрошени отпадъци от стъкла, сортиране на отпадъци от хартия, отговарящи на критериите за края на отпадъка
- Производство на компост, отговарящ на критериите за качество на продуктите.

Рециклирането е вид оползотворяване на отпадъците.

- *„Друго оползотворяване”* е всяка дейност, която отговаря на определението за „оползотворяване” съгласно РДО, но която не отговаря на специфичните изисквания за подготовка за повторна употреба или за рециклиране.

Примери за друго оползотворяване са:

- изгарянето или съвместното изгаряне, когато основното използване на отпадъците е като гориво или друг начин за получаване на енергия. Това е операция по управление на отпадъците с оползотворяване на енергията, класифицирана като R1 в приложение II към РДО. Това контрастира с изгарянето на отпадъци без оползотворяване на енергия, класифицирано като операция по обезвреждане D10 в приложение I към РДО.
- насипни дейности, отговарящи на дефиницията за оползотворяване

- *„Обезвреждане”* - депониране (дори когато сметищен газ се използва за възстановяване на енергия); изгаряне и съвместно изгаряне, които не отговарят на критериите, за да бъдат определени като оползотворяване (в случай на съоръжения, предназначени за изгаряне на твърди битови отпадъци, които не отговарят на определени критерии, с помощта на формулата за енергийна ефективност R1 в приложение II към РДО), насипни дейности, когато не отговарят на дефиницията за оползотворяване.

II. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА НА СЪСТОЯНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ

Информационното обезпечение на анализа на състоянието на отпадъците е основно от годишните доклади за събиране, транспортиране и временно съхраняване на битови и строителни отпадъци и от отчетите за изпълнените дейности пред общинския съвет.

Въз основа на направения ***анализ и оценка на действащото законодателство и програмни документи*** са формулирани следните изводи и препоръки:

- Приетите наредби за управление на отпадъците и местните данъци и такси на Община Вълчедръм са в пълно съответствие с новия ЗУО и частично с промените в ЗМДТ по отношение на новите разпоредби относно формирането на таксата за битови отпадъци;
- Наредбите са публикувани и достъпни за гражданите и заинтересованите лица, органи и организации на интернет страницата на общината (http://www.valchedram.com) в раздел„Наредби“ на секция „Общински съвет“.;
- Изготвяни са годишни отчети по разработените Програми за опазване на околната среда и управление на отпадъците.

Въз основа на направения ***анализ на отпадъците*** са формулирани следните констатации:

- ✓ Всички населени места са включени в организирана система за сметосъбиране и транспортиране на битовите отпадъци;
- ✓ Във всички села са поставени съдове тип „Бобър“ и „Мева“ за събиране на битови отпадъци;
- ✓ Нормата на натрупване на община Вълчедръм е с определено неустойчиви стойности през годините и средна стойност – 110 кг./ж./год. При сравнителната съпоставка на данните за нормата на натрупване на отпадъците в общината се забелязва, че тя е значително по-ниска от тази на областта и по-ниска от средната за страната. Този факт категорично навежда на извода, че значително количество от генерираните битови

отпадъци от домакинствата предимно в еднофамилните къщи се третират нерегламентирано – напр. изгаряне на зелените отпадъци в дворовете, изгаряне на отпадъци за отопление, свободно гниене на зелени отпадъци и др.;

- ✓ Направен е анализ на морфологичен състав на битовите отпадъци, от който могат да се направят следните изводи: фракцията „Хартия и картон“ за Община Вълчедръм изразена в проценти (9,5%) е по-малка от средната за страната стойност за подобни общини с население 3 – 25 000 души - 14,0 %; резултатите, получени за останалите фракции са съпоставими с тези на средните за страната за подобни общини с население 3 – 25 000 души; делът на хранителните и градинските отпадъци е висок през всички сезони; инертните отпадъци са с изразен пик през зимата, което се дължи на масовото отопление с твърдо гориво (пепел и сгурия). Голяма част от хранителните и градинските отпадъци от своя страна подлежат на компостиране с последващо използване на получения компост;
- ✓ Община Вълчедръм има сключен договор с организация за оползотворяване и въведена е система за разделно събиране на хартия, пластмаса, метал и стъкло. Дейността се осъществява съгласно договор за сътрудничество от 2014 год. с „Булекопак”, сключен за срок от 5 години, за разделно събиране, транспортиране, временно съхраняване, сортиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъци от опаковки от домакинства, търговски, производствени и административни обекти – 25 комплекта съдове тип „Иглу” (25 бр. жълти и 25 бр. зелени) в гр. Вълчедръм и селата Долни Цибър, Златия, Разград, Златия и Септемврийци;
- ✓ Не е въведена система за разделно събиране на биоразградими битови отпадъци и на зелени биоотпадъци от общинските зелени площи;
- ✓ По отношение на масово разпространените отпадъци (НУБА, ИУЕЕО, ИУГ, масла и нефтопродукти) общината няма сключени договори с фирми или организации за управление на специфичните отпадъчни потоци;
- ✓ На територията на община Вълчедръм няма изградено депо за строителни отпадъци и не съществува система за организирано събиране на този вид отпадък. По тази причина липсват и точни данни за вида и количеството на образуваните строителни отпадъци.

Въз основа на направения ***анализ за инфраструктурата за отпадъци на територията на община Вълчедръм*** са формулирани следните изводи и препоръки:

- o Изграден е регионален център за третиране на отпадъците намиращ се на територията на община Монтанакоето се намира в местността „Неделище”, землището на селата Крапчене и Николово, който включва инсталация за сепариране на битови отпадъци и депо за третиране на неопасни отпадъци;
- o Общината, в съответствие с нормативните изисквания, депонира битовите си отпадъци на регионалното депо Монтана, отговарящо на най-високите екологичните стандарти. Изградените клетки на депото осигуряват капацитет за депониране на остатъчните смесени битови отпадъци за всички общини от РСУО Монтана най-малко до 2025 г., а

заедно с осигурения терен и на четвъртата непостроена клетка – поне за още 17-18 години.

- Инсталация за предварително третиране чрез сепариране на смесените битови отпадъци от всички общини от РСУО Монтана, в т.ч. и от община Вълчедръм, функционира от средата на 2012 г. на територията на Регионалното депо за отпадъци Монтана. Капацитетът на инсталацията осигурява преминаване през инсталацията на цялото количество битови отпадъци от всички общини от РСУО, но е необходимо община Вълчедръм, а и другите общини в региона, да получават информация за сепарираните и предадени за рециклиране и друго оползотворяване битови отпадъци;
- На територията на община Вълчедръм няма изградени претоварни станции;
- Инсталация за биоразградими и за биоотпадъци не е изграждана на територията на регионалната система за управление на отпадъците регион Монтана. Община Вълчедръм има изградена компостираща инсталация съвместно с община Якимово, финансирана от Оперативна програма „Околна среда“ 2014-2020 г. Съоръжението е въведено в експлоатация, предстои да заработи в кратки срокове;
- Общината е осигурена със съдове за събиране на битови отпадъци и не е необходимо да се предвиждат нови, а само периодична подмяна на амортизираните.

Основни изводи от ***анализа на институционалния капацитет в сферата на управлението на отпадъците, с акцент върху контролните функции***, са представени по-долу:

- ☐ Отговорните лица по управлението на дейностите с отпадъците са: Общински съвет, Кмет на общината, кметове на населени места, както и специалистите от Общинската администрация;
- ☐ Препоръчва се увеличаването на щатната бройка (поне с още 1 бр.) на служителите в Общинската администрация и отделянето на самостоятелна длъжност за управление на отпадъците, която да обхваща изпълнението на дейности, свързани с тази политика на общината;
- ☐ Служителите, пряко свързани с опазване на околната среда и в частност с управлението на отпадъците са обезпечени с нужната материално-техническа и информационна база;
- ☐ За повишаване на професионалния капацитет е препоръчително служителите, ангажирани с дейностите по опазване на околната среда и в частност с управлението на отпадъците, да участват в семинари, работни срещи, обучения и други, организирани от МОСВ, Организации по оползотворяване, Браншови организации, РИОСВ, Регионални сдружения, проекти на администрацията по ОПАК и други.

Основните изводи от извършения ***анализ на замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъците и осъществени мерки за тяхното възстановяване в община Вълчедръм*** са следните:

- Старото общинско депо за ТБО е закрито и рекултивирано през 2012г.

- Нерегламентираните сметища в община Вълчедръм - 17 броя са закрити със заповед на Директора на РИОСВ – Монтана;
- Често срещан проблем е образуването на локални замърсявания в покрайнините на някои населени места.

Основните изводи от извършения ***анализ на организационните схеми за управление на отпадъците, планиране, финансиране и определяне на цени и такси за услугите*** са следните:

- ✦ Измененията на чл. 67, ал.2 от ЗМДТ в сила от 01.01.2015г., свързани с определяне размера на таксата в случаите, когато не може да се установи количеството на битовите отпадъци, са спазени в Наредбата за определянето на местните такси и цени на услуги на територията на община Вълчедръм, като следва в най-кратки срокове да се определи конкретната Методика за формирането на таксата и чл. 17,ал. 2 да влезе в сила;
- ✦ Средствата, които общината събира от такса битови отпадъци не покриват разходите за управление на отпадъците;
- ✦ Преди представянето на общинския съвет на проект за решение за промяна в начина за определяне на такса битови отпадъци трябва да се направи проучване за определяне на най-подходящия за общината механизъм за диференцирано заплащане и изготвяне на финансов анализ на схемата;
- ✦ Общинските власти могат да насърчат предотвратяването и намаляването на образуването на отпадъци чрез провеждане на мероприятия за повишаване на екологичното съзнание на населението. Специфичен инструмент за насърчаване на предотвратяването на образуването на отпадъци са екомаркировките на продуктите.

III. SWOT АНАЛИЗ

SWOT анализът изхожда от идеята за разделянето на обекта на стратегическия анализ от средата, в която той функционира. Обектът на стратегически анализ се разглежда откъм неговите “силни страни” и “слаби страни”. Средата, в която функционира обектът на стратегически анализ, се диференцира на “възможности” и “заплахи”.

Силни страни. Силните страни са ресурс, умение или друго преимущество, което притежава секторът. Силната страна е отличителна компетенция, която дава сравнително предимство.

Слаби страни. Слабите страни представляват ограниченията или недостигът на ресурси, умения и способности, които сериозно възпрепятстват развитието на сектора.

Възможности. Възможностите представляват най-благоприятните елементи на външната среда. Това са благоприятни външни фактори, от които секторът се възползва или би могъл да се възползва.

Заплахи. Заплахите са най-неблагоприятните сегменти на външната среда. Те поставят най-големи бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние.

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
✦ Въведено организирано сметосъбиране и сметоизвозване на битовите отпадъци за всички населени места в общината; ✦ Въведено разделно събиране на отпадъците от опаковки: хартия, картон, пластмаса, метали и стъкло; ✦ Изготвени сезонни доклади за морфологичния състав на отпадъците в общината; ✦ Изградени регионално депо за неопасни отпадъци и сепарираща инсталация, съобразно съвременните екологични изисквания; ✦ Осигурени съдове за разделно събиране на зелени отпадъци; ✦ Изградена инсталация за компостиране на битови биоотпадъци в партньорство с Община Якимово; ✦ Осигуреност с транспортни средства и съдове за събиране на битови отпадъци, включително разделно събраните; ✦ Съответстваща местна нормативна рамка на действащото законодателство в сферата на отпадъците, в частност местните данъци и такси.	✦ Не е въведена система за разделно събиране на МРО от населението (изключая отпадъците от опаковки); ✦ Не са налични данни за количествата рециклируеми материали, отделени при предварителното третиране (сепариране) на битовите отпадъци; ✦ Високо ниво на депониране на битовите отпадъци; ✦ Липса на съдове за домашно компостиране на биоотпадъци; ✦ Голям дял на инертните (отпадъците от строителство) в направения морфологичен състав на отпадъците, показващо неправомерно изхвърляне и смесване на битови и строителни отпадъци; ✦ Твърде ниска норма на натрупване в сравнение със средната за страната и за типа населени места, което показва нерегламентирано третиране на битовите и приравнените на тях отпадъци от страна на населението; ✦ Липса на информационна общинска система за мониторинг и контрол на дейностите по управление на отпадъците; ✦ Недостатъчна кадрова обезпеченост на общинската администрация, свързана с управление на отпадъците във връзка с нарасналите изисквания на местно ниво.
ВЪЗМОЖНОСТИ	**ЗАПЛАХИ**
✦ Използване на Оперативните програми и финансови инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с ефективното управление на отпадъците и изграждане на съвременна екологична инфраструктура за Регион Монтана;	✦ Средна покупателна способност на домакинствата и трудност на нискодоходните групи да отделят допълнителни средства за услуги и дейности, свързани с управление на отпадъците;

✦ Въвеждане на система за разделно събиране на биоразградими и биоотпадъци; ✦ Позитивна прогноза за постигане на целите на региона за разделно събрани отпадъци и биоразградими отпадъци, след като стартира експлоатацията на компостиращата инсталация; ✦ Промяна на обществените нагласи в полза на ефективно управление на отпадъците; ✦ Подобряване на административния капацитет в сферата на отпадъците; ✦ Въвеждане на информационна общинска система за мониторинг и контрол на отпадъците; ✦ Подобряване на информационната политика на общината в областта на управление на отпадъците; ✦ Засилване на контрола върху граждани и юридически лица на територията на общината за спазване на нормативните изисквания.	✦ Значително увеличение на разходите за управление на битовите отпадъци и необходимост от повишаване на такса битови отпадъци за населението; ✦ Изхвърляне на отпадъци от населението на нерегламентирани сметища.

IV. ЦЕЛИ НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ И АЛТЕРНАТИВИ ЗА ПОСТИГАНЕТО ИМ

Основна цел на настоящата програма е намаляване количеството на образуваните и депонирани отпадъци, изпълнение на нормативните изисквания при поносими разходи за населението на Община Вълчедръм в периода на действие на програмата.

За да може да се оцени дали са постигнати целите и в рамките на планирания срок се формулират специфични цели, гарантиращи изпълнението на генералната програмна цел. Общинската програма се разработва и приема за период, който следва да съвпада с периода на действие на Националния план за управление на отпадъците – 2021 – 2028 година. Общинската програма се разработва в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците (НПУО), съобразена с Европейската стратегия за устойчиво развитие и подхода „нулеви отпадъци“:

Стратегическите цели, гарантиращи постигането на генералната стратегическа цел и съответстващите на тях програми от мерки са:

ЦЕЛ	ПРОГРАМА
Цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване	1. Програма за предотвратяване образуването на отпадъци с 1.1 Подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци
Цел 2: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци	2. Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци 3. Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради 4. Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО с 4.1 Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки
Цел 3: Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други	5. Програма за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други

В рамките на настоящата програма са разработени пет програми, които чрез своите дейности водят до постигане на изпълнението на конкретните програмни цели.

Изборът на конкретни мерки и тяхната комбинация във времето представляват различни алтернативи за достигане на набелязаните цели.

Включените мерки и дейности са възможно най-обобщителни с цел да обхванат всички съпътстващи мероприятия, които следва да извърши общината до приключването на периода на действие на програмата.

В подпрограмите и плановете към тях са включени и обобщени различните законодателни задължения на местната власт, както и конкретните предложения за тяхното изпълнение.

Конкретизирането на сроковете в плановете цели улесняване на местната администрация при изготвянето на годишните мерки, планове, финансови разчети и други дейности във връзка с управлението на отпадъците.

Съобразно принципите и политиките на Община Вълчедръм, подпрограмите и плановете за действие могат да бъдат допълнени и/или променени от органът, който приема програмата,

при смяна на възгледите и приоритетните цели за изграждане на политиката за управление на отпадъците в Общината и при смяна на законодателната рамка, която ги определя.

V. ПОДПРОГРАМИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ С ПЛАНОВЕ ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ ВСЯКА ПРОГРАМА

Цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване

1. Програма за предотвратяване образуването на отпадъци

Въведение

Управлението на отпадъците трябва да се усъвършенства непрекъснато и да се превърне в устойчиво управление на материалите с цел да се опазва, съхранява и подобрява качеството на околната среда, да се опазва човешкото здраве, да се гарантира разумното и ефективно използване на природните ресурси, да се насърчават принципите на кръговата икономика, и да се намалява зависимостта на ЕС и на държавите членки от вносни ресурси, като по този начин се осигуряват нови икономически възможности и дългосрочна конкурентоспособност. За постигането на този екологичен приоритет Директива(ЕС)2018/851 от 30 май 2018 година за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците отделя специално приоритетно място на политиките по предотвратяване на отпадъците, като насочва вниманието към следните основни аспекти:

- Предотвратяването на отпадъци е най-ефикасният начин за подобряване на ресурсната ефективност и за намаляване на въздействието на отпадъците върху околната среда.
- Насърчаването на устойчивостта при производството и потреблението може да допринесе съществено за предотвратяването на образуването на отпадъци.
- Някои суровини са от голямо значение за икономиката на Съюза и снабдяването с тях е свързано с голям риск.

Целта на тази програма е насърчаване на населението, фирмите и институциите от страна на Общината към различни мерки и методи, които да доведат до предотвратяване образуването на отпадъците, т.е. предприемане на конкретни действия, от които би могло да се намали образуването на отпадъците, там където е възможно.

Мярката е необходима поради все по-голямото нарастване на образуването на отпадъците, както на национално, така и на световно ниво. Образуването на отпадъци е все по-голям нарастващ проблем, който оказва значително негативно влияние върху околната среда и здравословното състояние на хората, за което следва да се предприемат конкретни мерки за ограничаването му.

Предотвратяването на образуването на отпадъците цели да допринесе за намаляване на негативното влияние върху компонентите на околната среда, върху които влияе депонираният отпадък чрез отделянето на газове и инфилтрат при протичащите процеси на гниене, както и върху намаляване използването на природни ресурси, неминуемо свързани с третирането и обезвреждането на отпадъци.

Като цяло тази цел се изпълнява на национално ниво, тъй като тези мерки основно са насочени към производителите на продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци. Въпреки това мерките на местно ниво също са с голямо значение за постигане изпълнението им.

Място на предотвратяването на образуване на отпадъци в йерархията за управление на отпадъците

Рамковата директива за отпадъците 2008/98/ЕО въвежда йерархия на управлението на отпадъците. Тя е крайъгълен камък на законодателство и политиката относно отпадъците. Тази последователност определя приоритетния ред на това какво представлява най-добрата възможност за околната среда в законодателството и в политиката относно отпадъците. Спазването на йерархията на управление на отпадъците гарантира най-високо ниво на съответствие с европейските документи за ефективно използване на ресурсите и кръгова икономика, поради което следва да се насърчава по всякакъв начин. Йерархията задава пет възможни начина за институциите, бизнеса и домакинствата за справяне с отпадъците и дава приоритет на мерките в следната последователност:

а) Предотвратяване на образуването на отпадъци

б) Подготовка за повторна употреба

в) Рециклиране

г) Друго оползотворяване, напр. оползотворяване за получаване на енергия

д) Обезвреждане (контролирано депониране, изгаряне без оползотворяване на енергията и др.).

Според ЗУО „Отпадък“ е „всяко вещество или предмет, от които притежателят се освобождава или възнамерява да се освободи, или е длъжен да се освободи“. Съгласно Директива 2008/98/ЕО под „предотвратяване на образуването на отпадъци“ трябва да се разбира: „Мерките, взети преди веществото, материалът или продуктът да стане отпадък, с което се намалява:

- *количеството отпадъци, включително чрез повторната употреба на продуктите или удължаването на жизнения им цикъл;*
- *вредното въздействие от образуваните отпадъци върху околната среда и човешкото здраве;*
- *съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите.“*

Предотвратяването на образуването на отпадъци има най-висок приоритет в йерархията на управление на отпадъците. Най-общо, предотвратяване на образуването на отпадъци означава да не възникват отпадъци, тъй като веднъж възникнал, отпадъкът не изчезва, а само се променя като вещество чрез депонирането, изгарянето, рециклирането.

Задължения на общините

Общините са отговорни за събирането на отпадъците на тяхната територия, като извършват тази дейност самостоятелно или чрез регионални сдружения. По силата на чл. 52 от ЗУО те са длъжни да изготвят програма за управление на отпадъците, чиято структура, цели и предвиждания отговарят на НПУО, включително за ПОО. Общините могат да се възползват активно от различни програми за изпълнението на проекти за ПОО, да организират и координират създаването и функционирането на местна общност, обединена около идеите за „нулеви отпадъци“, под тяхна координация да се осъществяват различни дарителски кампании и дейности, водещи до ПОО. За някои общини е наложително да се повиши човешкият ресурс в дългосрочен план.

Освен екологични, ще имат и икономически ползи от активни дейности по предотвратяване на образуването на отпадъци, тъй като съвременното управление и третиране на отпадъците изисква сериозни финансови ресурси и всеки тон предотвратени битови отпадъци е равностоен на спестени разходи от бюджета на общината за един тон третиране на битовите отпадъци.

Цели на програмата за предотвратяване на образуването на отпадъци

Стратегическа цел:

Намаляване на вредното действие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им.

Оперативни цели:

- Намаляване на количеството на отпадъци;
- Намаляване на вредното въздействие на отпадъците.

Анализ и описание на съществуващи мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци и оценка на възможностите за прилагане на подходящи мерки и предложение за индикатори за мерките

Изискването за определяне на мерки и дейности за предотвратяване образуването на отпадъци за пръв път се поставя в приетият Закон за управление на отпадъците (ДВ, бр. 53 от 13.07.2012 г.), чиито текст пък е транспониран в българското законодателство от европейските директиви. Вследствие на това в разработения първи за страната План за управление на отпадъците 2014-2020 г. е разработена и Програма за предотвратяване образуването на отпадъци, което пък от своя страна задължава и местните власти да разработят подпрограми с мерки за предотвратяване образуването на отпадъци към общинските програми за управление на отпадъците.

Както по-горе е споменато, мерките и дейностите по предотвратяване образуването на отпадъци са трудно изпълними на местно ниво поради факта, че Общините нямат правомощия за ограничаване на производители на масово разпространени отпадъци, които са с основен принос към увеличаване количествата на отпадъците. От друга страна могат да се въведат мерки на местно ниво, които също да окажат влияние върху предотвратяване образуването на отпадъци.

Приложими мерки, които Общината може да приеме ***за предотвратяване и намаляване образуването на отпадъци*** на територията си, са:

- Насърчаване на населението към използването на опаковки (торбички, чашки и др.), предназначени за многократна употреба;
- Стимулиране на търговски магазини, предлагащи торбички за многократна употреба, чрез намаляване на ТБО;
- Насърчаване и подпомагане на домашното компостиране;
- Информационни кампании, насочени към населението;
- Зелени обществени поръчки[1];
- Провеждане на местна политика за разширена отговорност на производителя;
- Осъществяване на периодичен контрол за недопускнае на образуване на нерегламентирани сметища на територията на общината.

Приложими мерки, които Общината може да приеме ***за предотвратяване и намаляване на риска от стари замърсявания с отпадъци,*** са:

- Идентифициране на всички стари замърсявания на територията на общината;
- Набелязване и мониторинг на райони и/или участъци, които крият риск от замърсяване с отпадъци;
- Изготвяне на план за действие, включващ всички засегнати места от стари замърсявания, определяне на финансов ресурс и техника за отстраняване на замърсяванията, финансиране на дейностите по почистване, определяне на длъжностни лица за извършване на контрол, определяне на етапи и срокове на изпълнение;
- Повишаване качеството на услугите, свързани с управлението на отпадъците.

Подробните мерки за изпълнение на програмата са посочени Плана за действие на община Вълчедръм за управление на отпадъците.

1.1 Подпрограма за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци

Въведение

Програмата за устойчиво развитие до 2030 г., приета от Общото събрание на Организацията на обединените нации на 25 септември 2015 г., поставя цел за намаляване наполовина на хранителните отпадъци на глава от населението в световен мащаб при търговията на дребно и потребителите, както и за намаляване на загубите на храни по веригите на производство и доставки до 2030 г. Тези мерки следва да са насочени към предотвратяването и намаляването на хранителните отпадъци в първичното производство, преработването и промишленото производство, при търговията на дребно и разпространението по друг начин на храни, в ресторантите и заведенията за хранене, както и в домакинствата.

Проучване на ЕК на данни от държавите членки на ЕС показва, че хранителните отпадъци в ЕС-28 възлизат на около 88 милиона тона. Тази оценка е за 2012 г. и включва както годни за консумация храни, така и негодни за консумация части от храните. Това се равнява на 173 килограма хранителни отпадъци образувани на човек в ЕС. Общите количества храни, произведени в ЕС за 2011 г., възлизат на около 865 кг/човек, което означава, че около 20% от общо произведените храни се превръщат в отпадъци. Предвид поставените цели на глобално ниво и значителното разхищение на храни в европейските страни, в Директива 2018/851 от 2018 г. за изменение на Рамковата директива за отпадъците от 2008 г., се призовава държавите от ЕС да намалят хранителните отпадъци на всеки етап от веригата на доставки на храни, да наблюдават нивата на хранителните отпадъци и да докладват за постигнатия напредък с цел постигане на целта за намаляване на хранителните отпадъци на територията на целия ЕС с 30 % до 2025 г. и с 50 % до 2030 г.

Независимо, че посочените количествени цели не са задължителни, като се вземат предвид екологичните, социалните и икономическите ползи от предотвратяването на хранителните отпадъци, се изисква държавите членки да въведат в своите програми за предотвратяване на отпадъците конкретни мерки за предотвратяване на хранителните отпадъци, включително информационни и образователни кампании, които показват начините за предотвратяване на хранителните отпадъци. Освен това държавите членки трябва да измерват напредъка в намаляването на хранителните отпадъци. За предотвратяване на хранителните отпадъци държавите членки следва да предвидят стимули за събиране на непродадените хранителни продукти на всички етапи от веригата на доставка на храни, както и за тяхното безопасно преразпределяне, включително на благотворителни организации. С цел намаляване на хранителните отпадъци от особено значение е да се повиши информираността на потребителите относно значението на датата на трайност („годно до“ и „най-добър до“).

Политиката на България по отношение на хранителните отпадъци е отразена в следните стратегически и нормативни документи:

• Национален план за управление на отпадъците 2014-2020 г. , който включва мерки както за третиране на хранителни отпадъци, така и мерки за предотвратяване на тяхното образуване, напр. мярка към общинските администрации за включване в общинските програми по управление на отпадъците на конкретни мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци (в т.ч. и хранителни отпадъци).

• Национален стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010-2020 г., който предвижда мерки, насочени към намаляване на депонираните биоразградими, в т.ч. хранителни отпадъци и конкретно за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци, като например домашното компостиране.

• Закон за храните. Глава четвърта "Хранително банкиране" от закона определя дейностите по хранителното банкиране, изискванията към производители и търговци на храни към начина на маркиране на храни, предназначени за даряване, както и изисквания за наличие на система за отчетност на операторите на хранителни банки.

Законът за управление на отпадъците не включва определение за „хранителни отпадъци", а хранителните отпадъци са включени в определението за „биоотпадъци". Съгласно това определение хранителните отпадъци обхващат: „хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост." Директива ЕС 2018/851 дава следното определение: „хранителни отпадъци" са всички храни, които са се превърнали в отпадъци" и препраща към определението за „храни" в член 2 от Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета:

„По смисъла на настоящия регламент „храни" (или „хранителни продукти") означава всяко вещество или продукт, независимо дали е преработен или не, частично преработен или непреработен, който е предназначен за или основателно се очаква да бъде приеман от хора. Понятието „храни" включва напитки, дъвки и всякакви вещества, включително вода, които са умишлено вложени в храните по време на тяхното производство, приготовление или обработка. То включва водата след точката на съответствие, съгласно определението в член 6 от Директива 98/83/ЕО и без да се засягат изискванията на Директиви 80/778/ЕИО и 98/83/ЕО. Понятието „храни" не включва:

а) фуражи

б) живи животни, освен ако не са подготвени за пускане на пазара за консумация от човека

в) растения преди прибиране на реколтата

г) медицински продукти по смисъла на Директиви 65/65/ЕИО (21) и 92/73/ЕИО (22) на Съвета
д) козметични средства по смисъла на Директива 76/768/ЕИО на Съвета (23)

е) тютюн и тютюневи изделия по смисъла на Директива 89/622/ЕИО на Съвета (24)

ж) наркотични или психотропни вещества по смисъла на Единната конвенция на Обединените нации за наркотичните вещества от 1961 г. и Конвенцията на Обединените нации за психотропните вещества от 1971 г.

з) остатъчни вещества и замърсители."

Проектът на Закон за изменение и допълнение на ЗУО привежда в съответствие определението за хранителни отпадъци в съответствие с Директива 2018/851. В България (както и в останалите държави членки) все още не са налични прецизни данни относно генерирането на хранителни отпадъци по сектори, съгласно общоевропейската методика,

приета през 2019 г. Въпреки това на основата на данни от ИАОС и предвид Наредба № 2 за класификация на отпадъците са направени оценки за количествата на хранителните отпадъци в страната.

Цели на подпрограмата за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци

Стратегическа цел:
Намаляване на количеството на образуваните хранителни отпадъци

Предвижда се целта да бъде постигната чрез конкретни мерки/дейности, ***които са представени в Плана за действие към настоящата програма.*** За всяка мярка са посочени срок за реализация, стойност и възможни източници на финансиране, очакван резултат от изпълнението на мярката, индикатори за проследяване на напредъка и изпълнението на мярката.

Цел 2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци

Постигането на Цел 2 ще се осъществи чрез три програми:
- Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци;
- Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради;
- Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО, към която е разработена и Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки.

2. Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци

Въведение и основни положения

Целите за рециклиране на битовите отпадъци, които страната си е поставила да постигне поетапно до 2035 г., са както следва:

- до 1 януари 2020 - най-малко 50 на сто от общото им тегло;
- до 1 януари 2025 - най-малко 55 на сто от общото им тегло;
- до 1 януари 2030 - най-малко 60 на сто от общото им тегло • до 1 януари 2035 - най-малко 65 на сто от общото им тегло.

Целите се изпълняват от общините в РСУО, в съответствие с решението, взето от Общото събрание на съответната регионална система.

Изпълнението им е възложено на общините, включени в регионите за управление на отпадъците. Целта на тези мерки е да се увеличат количествата на рециклирани и оползотворени отпадъци и да се намали тяхното депониране на Регионалните депа.

Отпадъците от хартия, картон, пластмаса и стъкло следва да се разглеждат като ресурс, от който могат да се извлекат както екологични, така и финансови ползи.

Именно поради това е много важно всяка община да конкретизира и предприеме мерки за непопадането на тези видове отпадъци на Регионалните депа.

В ***йерархията*** при управлението на отпадъците ***подготовката за повторна употреба се нарежда на второ място след предотвратяване образуването на отпадъците***. Целта на тази подредба е именно максималното използване на отпадъците колкото може в повече направления.

Следващо в подреждането е рециклирането, което цели превръщането на отпадъците в други суровини и материали, но разликата с подготовката за повторна употреба е, че тук за извършването на дейността е необходимо използване на много повече суровини.

И накрая на ***предпоследно място се нарежда оползотворяване, което цели използването на отпадъците за превръщане в енергия, биогорива и др***.

Цел на програмата

Стратегическата цел на тази програма е увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване на риска за околната среда от депонираните отпадъци.

Оперативната цел поставя конкретни изисквания за достигане на стратегическата цел, а именно: Достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаси и стъкло.

Целите на програмата са тези, които определят рамката и насоките за изпълнението ѝ. Те целят улесняване на местната администрация при изпълнението на задълженията ѝ, като поставят ясни и точни правила за това.

Анализ и описание на съществуващото състояние и бъдещи мерки

Съгласно нормативната уредба, отделянето на рециклируеми и оползотворими отпадъци от потока битови отпадъци се осъществява посредством сътрудничество с организациите по оползотворяване на отпадъци от опаковки и чрез извършване на дейности по предварително третиране на отпадъците, преди тяхното депониране.

За увеличаване на количеството рециклирани и оползотворени отпадъци е необходимо да се предприемат мерки и за тяхното насърчаване. Насърчаването трябва да е насочено основно към гражданите на общината, от които произтича по-големия поток на тези отпадъци.

Конкретни мерки за изпълнение на целите могат да бъдат следните дейности:

- Увеличаване на броя на контейнерите за разделно събиране на отпадъците там, където има недостиг и преместване от места, където има ниска използваемост;
- Обвързване използването на системата с такса битови отпадъци на гражданите. Тук при определяне на механизма на изчисляване на таксата могат конкретно да се заложат изисквания за ефективно използване на системата и съответно насърчаване чрез намаляване на таксата (на жителите от къщи живущи на определени улици и други);
- Увеличаване на количествата на отпадъците, преминаващи през предварително третиране, преди тяхното депониране;
- Търсене на съдействие от органите на реда за предотвратяване нерегламентираното изнасяне на отпадъци от контейнерите за разделно събиране на отпадъци;
- Стимулиране разделното събиране на отпадъците чрез кампании, насочени към различни групи - деца от детски градини, училища, пенсионерски клубове, фирми, търговски вериги, работещи в различни институции и др. Така например могат да се организират различни състезания и игри между децата за събиране и предаване на хартиени и картонени опаковки, могат да се организират различни конкурси за рисунки, есета и др. на теми, свързани с разделното събиране на отпадъците и техния принос към околната среда;
- Извършване на контрол от страна на служители от общинска администрация за ползване на контейнерите за разделно събиране на отпадъците по предназначение;
- Увеличаване размера на санкциите, заложени в общинските наредби при смесването на отпадъци и изхвърляне на рециклируеми и оползотворими отпадъци в контейнерите за битови отпадъци.

Подробните мерки за изпълнение на програмата са посочени Плана за действие на община Вълчедръм за управление на отпадъците.

3. Програма за изпълнение на изискванията за строителните отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради

Въведение и основни положения

Строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради се характеризират с висок потенциал за рециклиране и повторна употреба, като някои от техните компоненти имат висока ресурсна стойност. Правилното управление на строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради допринася за постигането на устойчивост и подобряване качеството на живот. Поради тази причина отпадъците от строителство и разрушаване са определени като ключов аспект в пакета за кръгова икономика, представен от ЕК през 2015 г.

Със Закона за управление на отпадъците са въведени национални цели за третиране и оползотворяване на строителни отпадъци, както следва:

- Най-късно до 1 януари 2020 г. повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни строителни отпадъци, включително при насипни дейности чрез заместване на други материали с отпадъци в количество, не по-малко от 70 на сто от общото им тегло, от което се изключват незамърсени почви, земни и скални маси от изкопи в естествено състояние.

Целите се постигат поетапно, като в подзаконовата нормативна уредба са указани, както сроковете, така и конкретните изисквания и проценти за всеки конкретен материал.

Задълженията към местната администрация са събиране и третиране на строителни отпадъци от ремонтни дейности, образувани от домакинствата.

За изпълнение на целите възложителите на строително-монтажни работи са длъжни да изготвят и представят за одобрение в Общинската администрация планове за управление на строителните отпадъци по време на извършването на процесите на строителство, както и след това.

Цел на програмата

Стратегическа цел на програмата е увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване на риска за околната среда.

Оперативната цел е достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради.

Анализ и описание на съществуващото състояние

В законодателството няма поставени конкретни изисквания за изграждане от страна на Общината на площадки за третиране на тези отпадъци, но същевременно с това изискванията за третирането им са такива, че ако няма наличие на изградени площадки от частни лица, които и Общината да ползва то тя, за да изпълни задълженията си, е длъжна да изгради своя собствена и/или да привлече инвестиции на територията си за изграждането на такава. Строителните отпадъци, формирани на територията на Община Вълчедръм са в малки количества и те не се отделят от общия поток на битовите отпадъци.

Подробните мерки за изпълнение на програмата са посочени в Плана за действие на община Вълчедръм за управление на отпадъците.

4. Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на масово разпространени отпадъци

Въведение и основни положения

Съгласно ЗУО "Масово разпространени отпадъци" са отпадъци, които се образуват след употреба на продукти от многобройни източници на територията на цялата страна и поради своите характеристики изискват специално управление. Съгласно националното

законодателство са поставени годишни количествени цели за рециклиране и оползотворяване на шест групи масово разпространени отпадъци.

- Отпадъци от опаковки
- ИУМПС
- ИУЕЕО
- Отпадъчни масла и нефтопродукти
- Отпадъци от гуми
- Отпадъци от батерии и акумулатори

Целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, ИУМПС, ИУЕЕО и от батерии и акумулатори са заложени на общоевропейско ниво, а в България са поставени и се изпълняват национални количествени цели и за отпадъци от гуми и за отпадъчни масла и нефтопродукти. Целите за оползотворяване и рециклиране на шестте групи МРО на територията на цялата страна се изпълняват успешно чрез въведените схеми за разширена отговорност на производителя. Поставени са изисквания за ясно определяне на ролите на отделните заинтересовани страни, ефективността на разходите, определянето на вноските, които производителите заплащат, изисквания за прозрачност, както и системи за отчитане и ефективен контрол на дейността на схемите.

Заложените цели за МРО по години са следните:

ГРУПА МРО	ЦЕЛИ
ОТПАДЪЦИ ОТ ОПАКОВКИ	**До 2025 г.:** 65% от теглото на образуваните отпадъци от опаковки се рециклира, в т.ч. • Пластмаси: 50% • Дърво: 25% • Черни метали: 70% • Алуминий: 50% • Стъкло: 70% • Хартия и картон: 75% **До 2030 г.:** 70% от теглото на образуваните отпадъци от опаковки се рециклират, в.т.ч.: • Пластмаси: 55% • Дърво: 30% • Черни метали: 80% • Алуминий: 60% • Стъкло: 75% • Хартия и картон: 85%
ИУМПС	**Ежегодно:** ниво на повторна употреба и оползотворяване, не по-ниско от 95% от теглото на всяко ИУМПС **Ежегодно:** ниво на повторна употреба и рециклиране, не по-ниско от 85% от теглото на всяко ИУМПС
ИУЕЕО	**Ежегодно:** разделно е събрано мин. 65% от средното тегло на пуснатото на пазара ЕЕО през предходните три години

ОТПАДЪЦИ ОТ ОТРАБОТЕНИ МАСЛА	**Ежегодно:** мин. 40% от количеството масла, пуснати на пазара през съответната година
ОТПАДЪЦИ ОТ ГУМИ	**Ежегодно:** не по-малко от 50% от количеството гуми, пуснати на пазара на РБ през текущата година се регенерират и/или рециклират
ОТПАДЪЦИ ОТ ПОРТАТИВНИ БАТЕРИИ И АКУМУЛАТОРИ (ПБА)	**Ежегодно:** разделно са събрани мин. 45% от пуснатите на пазара ПБА с изключение на ПБА, които са били пуснати на пазара, но са изнесени или изпратени от територията на страната
ОТПАДЪЦИ ОТ ИНДУСТРИАЛНИ БАТЕРИИ И АКУМУЛАТОРИ	**Ежегодно:** разделно са събрани мин. 25% от пуснатите на пазара индустриални батерии и акумулатори
ОТПАДЪЦИ ОТ АВТОМОБИЛНИ БАТЕРИИ И АКУМУЛАТОРИ	**Ежегодно** са събрани разделно 100% от пуснатите на пазара автомобилни батерии и акумулатори

Кметът на Общината е отговорен за събиране на отпадъците от населението, следователно и за организиране и подпомагане на дейностите по разделното събиране на масово разпространени отпадъци и предаването им за оползотворяване.

Цели на програмата

Стратегическата цел е увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване на риска за околната среда от депонираните отпадъци.

Оперативната цел за изпълнението ѝ е изпълнение на целите за рециклиране и оползотворяване на масово разпространените отпадъци.

Подробните мерки за изпълнение на програмата са посочени в Плана за действие на община Вълчедръм за управление на отпадъците.

4.1 Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки

Въведение и основно положение

За разлика от останалите МРО, в управлението на отпадъците от опаковки общините имат значително по-активно участие и задължения като една от основните заинтересовани страни, което изисква много по-добра координация между всички участници в процеса на управление на отпадъците от опаковки. В случай че нямат сключен договор с организация за оползотворяване на отпадъци от опаковки, общините са длъжни да разработват и изпълняват сами програми за разделно събиране на отпадъци от опаковки и да предоставят ежегодно информация на МОСВ в тази връзка.

Всички МРО, с изключение на отпадъците от опаковки, се образуват в резултат на употребата на самия продукт, пуснат на пазара, който след употребата се превръща в отпадък. Отпадъците от опаковки са резултатът от употребата на продукти, които са опаковани и именно опаковките, а не самите продукти са предмет на изискванията за рециклиране и

оползотворяване. В допълнение при опаковките става въпрос за изключително широк диапазон от опаковани продукти – десетки хиляди вида, от които се генерират отпадъците от опаковки, което допълнително усложнява организирането на системите за разделното им събиране.

Количествените цели, които страната ни си поставя по отношение на рециклирането и оползотворяването на отпадъците от опаковки през следващите години, са посочени в Програмата за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО.

Системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки е първата от всички системи за разделно събиране на отпадъците, създадена след приемането на Закона за управление на отпадъците през 2003 г. С приемането на Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки през 2004 г. и измененията ѝ впоследствие в националното законодателство се регламентира цялостната схема за управление на този поток отпадъци, която непрекъснато се разширява и подобрява ефективността си в годините.

Цели на подпрограмата

Стратегическата цел на подпрограмата е увеличаване на количествата на рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване и предотвратяване на риска от депонираните отпадъци.

Оперативните цели са както следва:

- Подобряване на управление на отпадъците от опаковки на местно ниво;
- Подобряване на управлението на битовите отпадъци и намаляване на риска за околната среда от депата за битови отпадъци.

Анализ и описание на съществуващото състояние

Община Вълчедръм има въведена система за разделно събиране на отпадъци чрез сътрудничество с организация по оползотворяване (ООп) и сключен договор за предварително третиране на потока битови отпадъци.

Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки въвежда и задължения за кмета на Общината, свързани с недопускане на посегателства и кражби на отпадъците от съдовете за разделно събиране на отпадъците от опаковки. Изпълнението му се осъществява посредством въвеждане на наказателна отговорност и санкции за неизпълнение на физически и юридически лица в общинските наредби, касаещи отпадъците и стриктно контролиране от страна на общинските служите, отговорни за дейността.

С оглед на това могат да бъдат дадени следните препоръки към системата:

- Ежегодно оптимизиране на системата;
- Ежегодно провеждане на информационни кампании, свързани с разделянето на отпадъците;
- Пълна координация и сътрудничество между Организацията по оползотворяване и Общината, което позволява по ефикасен контрол върху системата, в случай че бъде избрах този подход;

- Ежегодно разглеждане и при необходимост актуализиране на нормативната уредба, свързана с управлението на тези потоци отпадъци.

Подробните мерки за изпълнение на подпрограмата са посочени в Плана за действие на община Вълчедръм за управление на отпадъците

Цел 3: Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други

5. Програма за намаляване на количествата и риска от депонираните битови отпадъци и други

Въведение и основно положение

Програмата за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други включва мерки за достигане на Цел 3: Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други. Инвестиционните мерки са насочени основно към изграждане на площадкова инфраструктура за битови отпадъци, закриване и рекултивация на общински депа, третиране на утайки от ПСОВ, устойчиво управление на излезли от употреба препарати за растителна защита и др.

В резултат на изпълнението на програмата за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци се очаква до 2040 г. количеството на депонираните битови отпадъци да се намали до 10% или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци.

По-конкретно:

- ще бъде осигурен капацитет за депониране на остатъчните битови отпадъци и на друга площадкова инфраструктура

- ще бъдат рекултивирани и закрити всички общински депа

- ще бъде осигурена инфраструктура за стабилизиране на биоразградимата фракция на отпадъците

- ще бъде осигурена инфраструктура за оползотворяване на утайките от ГПСОВ, намаляване на емисиите на парникови газове и ще бъде изградена и функционираща електронна система за предлаганите продукти от третирани утайки от ПСОВ за употреба в земеделието и за рекултивация на нарушени терени

- ще бъдат разработени иновативни продукти и технологии, чрез които се подобрява йерархията на управление на отпадъците

- ще бъдат изготвени практически решения за проблемите с най-широко генерираните производствени опасни отпадъци - ще бъде повишен капацитетът на институциите да осъществяват контрол н трансграничен превоз на отпадъци, вкл. за откриване на незаконни превози на отпадъци

Цели на програмата

Стратегическата цел на програмата е управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда.

Оперативните цели за постигането ѝ са намаляване количествата на депонираните битови и други отпадъци чрез използването на различни финансови и нефинансови механизми, в т. ч. прилагане на принципа „замърсителят плаща“.

Подробните мерки за изпълнение на програмата са посочени в Плана за действие на община Вълчедръм за управление на отпадъците.

ПРОГРАМА №1 ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ							
Стратегическа цел	**Мярка/дейност**	**Бюджет**	**Източници на финансиране**	**Срок за реализация**	**Очаквани резултати**	**Индикатори за изпълнение**	**Отговорна институция**
Цел 1: Намаляване вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване на образуването им и насърчаване на повторното им използване	Насърчаване на населението към използване на опаковки за многократна употреба, чрез намаляване на ТБО и провеждане на информационни кампании	10 000	Общински бюджет	2021-2028 г.	Намаляване образуването на отпадъци и поетапно преминаване към многократно използване на продукти и за многократна употреба	брой проведени информационни кампании	Община Вълчедръм
	Стимулиране на търговски магазини, предлагащи и насърчаващи употребата на опаковки за многократна употреба чрез намаляване на ТБО	0		2021-2028 г.	Предотвратяване образуването на отпадъци	Брой магазини, предлагащи тези продукти	Община Вълчедръм
	Осъществяване на периодичен контрол за недопускане на образуването на нерегламентирани сметища в населените места	0		2021-2028 г.	Предотвратяване на образуването на нерегламентирани сметища	Осъществен периодичен контрол	Община Вълчедръм
	Идентифициране, описване на всички ключови места, където е възможно образуване на	0		2021-2028	Намаляване риска от изхвърляне на отпадъци и	изготвен списък с места за мониторинг	Община Вълчедръм

	локални замърсявания и периодичен мониторинг				образуване на замърсявания		
	Провеждане на пролетно и есенно почистване на замърсените места	100 000	Общински бюджет	2021-2028 г.	Предотвратяване замърсяването с отпадъци	брой проведени почиствания	Община Вълчедръм
	ПОДПРИГРАМА №1.1 ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ХРАНИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ						
	Изготвяне и прилагане на план за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци в общински социални, здравни, образователни и други звена и предприятия, пазари и др. където се образуват хранителни отпадъци	5000	Общински бюджет	2023-2028	Предотвратени хранителни отпадъци от общинските структури като пример за останалите организации в общината	Разработен план, брой изпълнени мерки за срока на действието му	Община Вълчедръм
	Изпълнение на непрекъснати целенасочени кампании за разясняване и предоставяне на информация за ПО на хранителни отпадъци на местно ниво	4000	Общински бщджет, отчисления по чл.64 от ЗУО	2023-2028	Гражданите и бизнеса са запознати с ползите от ПО на хранителните отпадъци и възможните действия за ПО на хранителните отпадъци	Брой реализирани кампании в общината	Община Вълчедръм
ПРОГРАМА №2 ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ПОДГОТОВКА ЗА ПОВТОРНА УПОТРЕБА И ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ							

Цел 2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци	Въвеждане на пилотно разделно събиране на отпадъци от пластмаса и хартия в някои от малките населени места чрез предоставяне на цветни чували на населението	10 000	Общински бюджет	2022-2028 г.	Осигурена възможност за разделно събиране на БО от пластмаса, хартия, стъкло и метали	Въведено пилотно разделно събиране на БО	Община Вълчедръм
	Организиране на кампании и конкурси с цел популяризиране и насърчаване на населението към използване на метода на разделното събиране и изхвърляне на отпадъците.	1 000	Общински бюджет	2022-2028 г.	Организирани годишни кампании за разделно събиране на отпадъците	Брой проведени кампании	Община Вълчедръм
	Търсене на съдействие от органите на реда за предотвратяване нерегламентираното изнасяне на отпадъци от контейнерите за разделно събиране на отпадъци	0	Общински бюджет	2021-2028	По-голямо количество на разделно събраните отпадъци от н аселението	Брой проведени съвместни акции	Община Вълчедръм
	Увеличаване размера на санкциите, заложени в общинските наредби при смесването на отпадъци и изхвърляне на рециклируеми и оползотворими отпадъци в контейнерите за битови отпадъци	0	Общински бюджет	2022	Актуализирана местна нормативна уведба	Брой съставени предписания и актове	Община Вълчедръм, Общински съвет
	ПРОГРАМА №3 ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ИЗИСКВАНИЯТА И ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ И ОТПАДЪЦИ ОТ РАЗРУШАВАНЕ НА СГРАДИ						
	Определяне на правила и	0		2022 г.	Изпълнение на	Изготвени	Община

	изисквания за включване на рециклирани строителни материали в обществените поръчки за избор на изпълнител на СМР				изискванията на законодателс твото	правила	Вълчедръм
	Изменение на общинските наредби и вменяване на изисквания за задължения при третиране на строителни отпадъци и контрол от общинските длъжностни лица по спазването им	0		2022 г.	Променена местна нормативна уредба, повишен контрол върху дейностите на управление на СО	Актуализирана наредба за УО	Община Вълчедръм
	Организиране на система за събиране и транспортиране на строителните отпадъци от домакинствата	180 000	Общински бюджет, лица, образували СО	2022-2028 г.	Изпълнение на изискванията на законодателс твото	Актуализирана наредба за отпадъците	Община Вълчедръм
	ПРОГРАМА №4 ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА МАСОВО РАЗПРОСТРАННИ ОТПАДЪЦИ						
	Сключване на договор с фирма, притежаваща разрешение по чл. 37 от ЗУО или ООп на ИУЕЕО	-	ООп ИУЕЕО	2022	Предоставена възможност на гражданите да предават за последващо оползотворяване на ИУЕЕО	Сключен договор	Община Вълчедръм
	Провеждане на кампании сред населението два пъти годишно за предаване на събрани отпадъци от излезли от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО)	2 000	ООп ИУЕЕО	2022-2028 г.	Разделно събиране на ИУЕЕО	Брой проведени кампании	Община Вълчедръм
	Сключване на договор с фирма, притежаваща	-	ООп НУБА	2022-2028	Предоставена възможност на	Сключен	Община

	разрешение по чл. 37 от ЗУО или ООп на батерии и акумулатори				гражданите да предават за последващо оползотворяване НУБА	договор	Вълчедръм
	Организиране на съвместни ежегодни кампании по събиране с организацията по оползотворяване на батерии и акумулатори, с която има сключен договор Общината	2 000	ООп НУБА	2022-2028 г.	Разделно събиране на НУБА	Брой проведени кампании	Община Вълчедръм
	Определяне със Заповед на Кмета на местата, където се извършва смяна на отработени моторни масла	0		2022	Разделно събиране на масла	Издадена заповед на Кмета	Община Вълчедръм
	Сключване на договор с фирма, притежаваща разрешение по чл. 37 от ЗУО или ООп на негодни за употреба гуми (НУГ)	-	ООп НУГ	2022	Предоставена възможност на гражданите да предават за последващо оползотворяване НУГ	Сключен договор	Община Вълчедръм
	Организиране на съвместни ежегодни кампании по събиране с организацията по оползотворяване на НУГ, с която има сключен договор Общината	2 000	ООп НУГ	2022-2028 г.	Разделно събиране на НУГ	Брой проведени кампании	Община Вълчедръм
	Сключване на договор с фирма, притежаваща разрешение по чл. 37 от ЗУО за събиране на ИУМПС			2022	Предоставена възможност на гражданите да предават за разкомплектоване ИУМПС	Сключен договор	Община Вълчедръм

	ПОДПРОГРАМА №4.1 ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОПАКОВКИТЕ И ОТПАДЪЦИТЕ ОТ ОПАКОВКИ						
	Разширяване на системите за разделно събиране на отпадъците от опаковки с оглед новите цели за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки	10000	Организация по оползотворява не на отпадъци от опаковки	2023	Разширяване на обхвата на системата за разделно събиране на отпадъците от опаковки и постигане на целите	Увеличаване количеството на разделно събраните отпадъци от опаковки	Община Вълчедръм
	Провеждане на широка информационна кампания за предотвратяване отпадъците от опаковки, разделно събиране и рециклирането им	3000	Организация по оползотворява не на отпадъци от опаковки	2024	Населението и бизнеса са информирани и мотивирани за действия по Предотвратяване на отпадъците от опаковки и подобряване на разделното събиране	Увеличаване количеството на разделно събраните отпадъци от опаковки	Община Вълчедръм
	Осъществяване на непрекъснат контрол по отношение на това дали ООп на отпадъци от опаковки изпълнява задълженията си за извозване и подмяна на амортизирани или счупени контейнери за разделно събиране	0	-	2021-2028	Съставени протоколи от проверки	По-добра ефективност на системата	Община Вълчедръм
ПРОГРАМА №5 ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА И НА РИСКА ОТ ДЕПОНИРАНИТЕ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ И ДРУГИ							

Цел 3: Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други	Стартиране на експлоатацията на площадката за компостиране на зелени отпадъци, реализирана в партньорство с Община Якимово и финансирана от ОПООС 2014-2020 г.		Общински бюджет	2022 г.	Монимизиране на количеството депонирани биоотпадъци	Количество отпадъци, проети за компостиране	Община Вълчедръм, Община Якимово
	Създаване на общинска система за разделно събиране на опасаните отпадъци от бита	25000	Общински бюджет	2028 г.	Намален риск за околната среда от депонирани опасни отпадъци	Количество разделно събрани опасни отпадъци от домакинствата	Община Вълчедръм

VI. КООРДИНАЦИЯ С ДРУГИ ОБЩИНСКИ И РЕГИОНАЛНИ ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ

За ефективното използване на процеса на стратегическото планиране в публичния сектор, в т.ч. и на общинско ниво, съществено значение има връзката между отделните стратегически документи. Това обвързване допринася за проследяване съвместимостта на целите в отделните програмни документи, както и да не се допусне противоречие. В съответствие със ЗМСМА общинският съвет определя политиката за развитие на общината във връзка с осъществяването на дейностите, свързани с общинското имущество и предприятия, общинските финанси, данъци и такси, устройството и развитието на територията, опазването на околната среда и устойчивото ползване на природните ресурси, образованието, здравеопазването, културата, социалните и комуналните дейности и т.н. Той одобрява стратегии, програми и планове за развитие на местните общности, които отразяват националните и европейски политики.

Общинската програма за управление на отпадъците е също елемент от цялостната система за планиране на развитието на общината, региона и страната.

Общинската програма за управление на отпадъците е в синхрон с предвижданията на националните програмни документи като:

- Национална програма за развитие на България 2030 г.
- Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух 2018-2024 г.
- Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха 2020-2030 г.

Двете национални програми в сектор „Въздух“ предвиждат мерки в сектор битово отопление – преминаване от традиционни към алтернативни отоплителни решения (природен газ и топлофикационни мрежи), както и алтернативни уреди (печки на твърдо гориво, отговарящи на стандартите за екодизайн). Изпълнението на мерките от двете програми води пряко до предотвратяване и намаляване на образуването на битови отпадъци от пепел и сгурия, които се депонират.

- Трети национален план за действие по изменение на климата за периода 2013-2020 г.

Сектор „Отпадъци” генерира емисии на парникови газове в страната с дял около 6-8% през последните години. Анализите показват, че добив и оползотворяване на газ от депата не се практикува у нас и целият метан от депата се емитира в атмосферата или (в редки случаи) се изгаря. Ето защо основните мерки за сектор „Отпадъци“ в Третия национален план по изменение на климата са насочени към ограничаване на депонирането на битови отпадъци, преустановяване на експлоатацията на депа, неотговарящи на изискванията и закриване на депата с преустановена експлоатация.

- Национален план за действие за управление на устойчивите органични замърсители в България 2020-2030 г.
- Национални програми, финансирани от Европейски фондове за периода 2021-2027 г.

Общинската програма за управление на отпадъците е в координация и с основните местни стратегически планове и програми:

- Програма за управление на Община Вълчедръм за мандат 2019-2023 г.
- План за интегрирано развитие на община Вълчедръм 2021-2027 г.
- Общинска програма за опазване на околната среда

VII. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ, КОНТРОЛ И ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Прилагане на система за наблюдение, отчет и оценка на Националния план за управление на отпадъците е предвидено като изискване в ЗУО. Съгласно чл.49, ал.4, т. 20 от Закона, НПУО следва да съдържа система за отчет и контрол на изпълнението, а съгласно т.21 - система за оценка на резултатите и за актуализация на плана. Тъй като ЗУО изисква общинските програми за управление на отпадъците да се разработват в съответствие със структурата на НПУО, такава система трябва да бъде разработвана и включена и в общинската програма за управление на отпадъците. В допълнение, член 52 от ЗУО поставя рамкови изисквания към разработването на програми за управление на отпадъците от общините. Поставени са следните най-общи изисквания по отношение на наблюдението, отчета и контрола:

- програмата се актуализира при промяна във фактическите и/или нормативните условия
- кметът на общината информира ежегодно в срок до 31 март общинския съвет за изпълнението на програмата през предходната календарна година.

Орган за контрол по изпълнение на програмата за управление на отпадъците е общинският съвет. Кметът на общината информира ежегодно общинския съвет и обществеността за изпълнението на програмата през предходната календарна година. Отчетътсе представя в срок до 31 март и се публикува на интернет страницата на общината. Копие от отчета се изпраща на РИОСВ.

Целта на отчета за изпълнение на програмата през предходната календарна година е да се проследи напредъкът при изпълнението и да се идентифицират необходимите промени или адаптиране на програмата за текущата година.

Отчетът се изготвя на достъпен език и стил и е целесъобразно да включва графики, фигури, таблици, които да илюстрират напредъка по изпълнение на мерките и целите. Това е необходимо за по-добро разбиране на съдържанието от страна на неспециалисти в областта на отпадъците – както общински съветници, така и широката общественост.

Целесъобразно е годишният отчет за изпълнение на програмата за управление на отпадъците да се изготвя в следния формат:

- Въведение
- Общи условия за изпълнение и промени в социално-икономическите условия в общината
- Действия, предприети от общината за осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението
- Създадени механизми за събиране, обработка и анализ на данни
- Преглед на проблемите, възникнали в процеса на изпълнение на програмата през съответната година, и предприетите мерки за преодоляването им
- Резултати от извършени оценки и тематични допитвания към края на съответната година
- Напредък по изпълнение на целите и мерките в Програмата
- Заключение
- Приложения

Наблюдението на общинската програма за управление на отпадъците може да се определи като процес на системно събиране и анализ на информация относно хода на изпълнение на включените в програмата мерки. В приетата програма за управление на отпадъците за всяка мярка или група от мерки в отделните подпрограми ще са посочени очаквани резултати от изпълнението, както и индикатори за текущо изпълнение и целеви индикатори. Именно за посочените резултати и конкретно определени индикатори се събира необходимата информация в рамките на системата за наблюдение, отчет и контрол. В допълнение към изпълнението на текущите и целевите индикатори, за всяка мярка се наблюдава и спазването на предвидения график и степента на изразходване на ресурсите.

Кметът на общината организира наблюдението на изпълнението на общинската програма за управление на отпадъците. Той трябва да определи звеното в структурата на общинската администрация, което ще отговаря за събиране и обобщаване на информацията за изпълнение на включените в програмата мерки, както и за изготвяне на годишния отчет за изпълнение на програмата. Такива функции обикновено са възложени на отдела в специализираната общинска администрация, който изпълнява функциите за управление на отпадъците. Ясно трябва да са определени и отговорностите на другите вътрешните звена и на външните за администрацията структури, които ще предоставят информация, както и обхватът на данните и периодичността, с която това ще се извършва. Това става чрез вътрешни правила за дейностите по събиране и съхраняване на информация, свързана с подготовката и изпълнението на програмата. Като административен подход е възможно кметът на общината да издаде заповед, в която подробно да са описани отговорностите на всички структурни звена в общината за набиране на съответната информация със съответните срокове, както и за обобщаването ѝ и

подготовката на годишния отчет пред общинския съвет за изпълнението на общинската програма за управление на отпадъците.

По отношение на периодичността за предоставяне на информацията, необходима за текущото наблюдение на изпълнението на програмата за управление на отпадъците, минималното изискване е тя да се събира, систематизира и обобщава на годишна база.

VIII. П Р И Л О Ж Е Н И Я

1.1. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО ОТНОСНО ОТПАДЪЦИТЕ

1.1.1. АНАЛИЗ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ

Този анализ трябва да отговори на следните въпроси:

- Какви са количества и тенденциите на различните потоци отпадъци в общината за анализирания период;
- Какви са количествата образувани отпадъци в общината и каква е нормата на натрупване;
- Какъв е морфологичният състав на образуваните битови отпадъци в общината;
- Какви са количествата повторно използвани, рециклирани, оползотворени и обезвредени битови отпадъци за разглеждания период и какви са тенденциите в третирането на битовите отпадъци;
- Каква е степента на изпълнение на целите, които са поставени пред общината в съответствие с националното законодателство и разпределението на ангажиментите между общините в дадена РСУО, ако те са одобрили споразумение за такова разпределение.

Съгласно Допълнителните разпоредби на ЗУО битови отпадъци (БО) са "отпадъците от домакинствата" и "подобни на отпадъците от домакинствата" (това са отпадъците, образувани от домакинствата и отпадъците, образувани от фирми и други организации, които по своя характер и състав са сравними с отпадъците от домакинствата, с изключение на производствените отпадъци и отпадъците от селското и горското стопанство). На територията на община Вълчедръм се образуват различни по характер и вид отпадъци. Тенденциозното им нарастване или пък намаляване е зависимо от няколко фактора: разположение на населените места, инфраструктура, плътност на застрояване, брой на населението в тях, дейността на населението като източник на образуването, икономическото положение в сравнение с това в страната.

Информацията за количество генерирани битови отпадъци по населени места в общината се предоставя от оператора на Регионалното депо за отпадъци и от общинска администрация Вълчедръм. Основните източници на битови отпадъци са: приблизително 85% от населението и около 15% от търговски, административни, социални, фирмени и други подобни обекти.

Система за събиране и третиране на отпадъците

Сметопочистването и сметосъбирането за всички населените места в общината се извършва организирано, съгласно график изработен и изпълняван от Общинско предприятие, извършващо дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване. Отпадъците се събират смесено, няма въведена система за разделно събиране на отпадъците. В населените места от общината

са подсигурени съдове за битови отпадъци – кофи тип “Мева” и контейнери тип “Бобър”. Дейностите по събиране и извозване на битовите отпадъци обхващат всичките 11 населени места от общината. Същите се изпълняват от Общинско предприятие към Община Вълчедръм, което разполага с 11 души работници, 2 броя специализирана сметосъбирачна техника, 1 брой багер, 1 бр. фадрома и 3 броя трактори, 1 бр. метачна машина, 1 бр. снегорин. Събраните битови отпадъци се депонират на Регионалното депо, находящо се на около 50 км от гр. Вълчедръм, в местността „Неделище“, община Монтана.

Системата за събиране и транспортиране на битови отпадъци, използвана на територията на Община Вълчедръм е смесена – с кофи тип „МЕВА“ с обем от по 110 л. и контейнери тип „Бобър” с вместимост от по 1100 л.

Контейнерния парк за община Вълчедръм и периодичността за обслужването през 2020 г. е както следва:

Таблица1: Съове за ТБО и честота на извозване

№	Вид на съдовете	Брой	Честота на извозване
	Кофи 110 л	2000	Три пъти седмично за гр. Вълчедръм и веднъж седмично за останалите населени места
	Улични кошчета	150	Три пъти седмично
	Контейнери тип Бобър	195	Три пъти седмично за гр. Вълчедръм и веднъж седмично за останалите населени места

Състоянието на контейнерния парк се контролира от общинската администрация и общинското предприятие, ипълняващо дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване на теритирията на общината. Изгорелите или механично повредени съдове се подменят с оборотни веднага след констатиране на повредата.

През 2006г. е изградено и пуснато в експлоатация регионалното депо за битови отпадъци в рамките на проект “Реконструкция и модернизация на депо за битови отпадъци” гр. Монтана, което се намира в местността „Неделище”, землището на селата Крапчене и Николово, община Монтана.

Съоръжението е разположено на площ от 186 дка., а полезният обем е 3 711 000 м^3. То обслужва всички общини от област Монтана, плюс Община Криводол, област Враца.

Отчитайки принципите на Европейското и Национално законодателство община Монтана със средства на Държавния бюджет на Р България построява и Завод за сепариране, като в експлоатация е пусната инсталацията за предварително сепариране на твърди битови отпадъци и отделяне на рециклируеми компоненти, която започна работа на 05.06.2012 г. Общата площ на регионалната система за управление на отпадъците е 189 dka, капацитета на сепариращата

инсталацие е 20 t/h, а капацитета на клетките за депониране е 911 400 t. Регионалната система обслужва 12 общини с население около 170 000 души.

Всички сгради, машини и съоръжения община Монтана е предоставила на „Регионално депо за отпадъци – Монтана“ ЕООД. Дейностите по третиране на отпадъците и контрол по всички компоненти на околната среда се извършват съгласно Комплексно разрешително, издадено от Министерство на околната среда и водите.

Съгласно комплексното разрешително по чл. 117 от ЗООС, издадено от МОСВ / КР № 162-Н1/2010 година/ оператор на депото е община Монтана.

С Договор община Монтана е възложила на „Регионално депо за отпадъци – Монтана“ ЕООД да изпълнява своята дейност съгласно КР.

Количество на събраните смесени битови отпадъци

В таблицата по-долу са представени данни в относно събраните количества смесени битови отпадъци и нормата на натрупване за общината.

Таблица 2: Събрани смесени битови отпадъци и норма на натрупване в Община Вълчедръм

Показатели	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Количество смесени битови отпадъци (тон)	590,040	682,200	806,320	914,840	896,000
Количество разделно събрани битови отпадъци (тон)	10,020	1,340	12,880	5,210	4,060
Общо количество, тона	600,060	683,540	819,200	920,050	900,660
Население	8834	8647	8493	8286	8206
Норма на натрупване (кг./ж./год.)	67,92	79,05	96,46	111,28	109,76

Източник: Община Вълчедръм, НСИ

Данните за количеството на събраните смесени отпадъци за периода 2016-2020 г. показват устойчива низховъзходяща тенденция до 2019г. и лек спад през 2020 г.

Нормата на натрупване на община Вълчедръм е със същата зависимост – увеличение до 2019 и леко занижаване през 2020 г. При сравнителната съпоставка на данните за нормата на натрупване на отпадъците в общината се забелязва, че тя е значително по-ниска от тази на областта и по-ниска от средната за страната. Така през 2018 г. образуваните битови отпадъци на човек от населението в България е 408 кг/човек/година, за област Монтана – 535,37 кг/човек/година, а за община Вълчедръм едва 96,46 кг/жител/година, тоест много по-ниско от

средната норма за областта и за страната. Този факт категорично навежда на извода, че значително количество от генерираните битови отпадъци от домакинствата предимно в еднофамилните къщи се третират нерегламентирано – напр. изгаряне на зелените отпадъци в дворовете, изгаряне на отпадъци за отопление, свободно гниене на зелени отпадъци и др.

МОРФОЛОГИЧЕН АНАЛИЗ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Морфологичен анализ на отпдъците, генерирани на територията на Община Вълчедръм е направен в периода март – октомври 2019 г. и е в съответствие с одобрената от Министъра на околната среда и водите Методика за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци. Направени са четири сезонни анализа на отпадъците в рамките на националното проучване за морфологичния състав на битовите отпадъци.

Показателят морфологичен състав характеризира количеството на отделните компоненти спрямо общото количество на отпадъците (хартия, хранителни отпадъци, пластмаси, текстил, стъкло, метали, опасни отпадъци и др.). Данните за морфологичния състав са необходими при избор на системи за разделно събиране на отпадъци или при оптимизация на въведените такива. Има важно значение при определяне на метода за предварително третиране и обезвреждане на отпадъците, включително вида и капацитета на съоръженията.

В рамките на проучването са определени следните характеристики на отпадъците:

1. Обемно тегло;
2. Гранулометрия - чрез сита за отпадъка се разделя на следните фракции:
    - от 0 до 65 мм;
    - от 65 до 150 мм;
    - над 150 мм.

3. Морфологичен състав, определен за всеки сезон. Определянето на морфологичния състав на отпадъците е извършено чрез ръчно сортиране и определяне на количествата и процентното съдържание на следните видове отпадъци:

- Хранителни;
- Хартия;
- Картон;
- Пластмаса;
- Текстил;
- Гума;
- Кожа;

- Градински;
- Дървесни;
- Стъкло;
- Метали;
- Инертни (над 4 см.)
- Опасни;
- Други;
- Ситна фракция (под 4 см.).

Определянето на групите генератори за целите на изследването е съобразено с цитираната по-горе методология, при отчитане на специфичните условия за общината. Направени са по една сезонна проба.

Първото пробовземане е направено на 06.03.2019 г., анализът е за сезон зима:

Фракции	**Тегло/кг**	**Тегло %**
Хранителни	25,50	**17**
Хартия	1,50	**1**
Картон	1,50	**1**
Пластмаса	15,10	**10**
Текстил	6	**4**
Гума	0	**0**
Кожа	0	**0**
Градински	8	**5**
Дървесни	0	**0**
Стъкло	3,50	**3**
Метали	0	**0**
Инертни	5,00	**3**
Опасни (бои, лакове, батерии, лум. лампи и др.)	0,50	**0**
Други (хигиенни, композитни)	13,20	**9**
Ситна фракция	70,00	**47**
ОБЩО	**149,30**	**100**

Второто пробовземане е направено на 03.05.2019 г., анализирани са отпадъците през сезон пролет:

Фракции	**Тегло/кг**	**Тегло %**
Хранителни	10,50	**8**
Хартия	2,30	**2**
Картон	0	**0**

Пластмаса	10,50	**8**
Текстил	2,50	**2**
Гума	1,00	**1**
Кожа	2,50	**2**
Градински	9,50	**8**
Дървесни	5,50	**4**
Стъкло	3,50	**3**
Метали	5,00	**4**
Инертни	0	**0**
Опасни (бои, лакове, батерии, лум. лампи и др.)	0,50	**0**
Други (хигиенни, композитни)	7,30	**6**
Ситна фракция	65,00	**52**
ОБЩО	**125,60**	**100**

Третото пробовземане е направено на 24.07.2019 г. – сезон лято :

Фракции	**Тегло/кг**	**Тегло %**
Хранителни	14,20	**10**
Хартия	3,00	**2**
Картон	2,90	**2**
Пластмаса	7,40	**5**
Текстил	5,20	**4**
Гума	0	**0**
Кожа	3,10	**2**
Градински	12,50	**9**
Дървесни	1,90	**1**
Стъкло	4,30	**3**
Метали	3,50	**3**
Инертни	4,80	**4**
Опасни (бои, лакове, батерии, лум. лампи и др.)	0	**0**
Други (хигиенни, композитни)	8,60	**6**
Ситна фракция	65,30	**49**
ОБЩО	**136,70**	**100**

Четвъртото пробовземане е направено на 04.10.2019 г., определена е морфологията на отпадъците през сезон есен:

Фракции	**Тегло/кг**	**Тегло %**
Хранителни	10	**8**
Хартия	2,50	**2**
Картон	4,65	**4**
Пластмаса	10,80	**8**

Текстил	4,58	**3**
Гума	0	**0**
Кожа	0	**0**
Градински	15,00	**11**
Дървесни	0	**0**
Стъкло	4,20	**3**
Метали	5,75	**4**
Инертни	7,35	**6**
Опасни (бои, лакове, батерии, лум. лампи и др.)	0,90	**1**
Други (хигиенни, композитни)	5,10	**4**
Ситна фракция	60,20	**46**
ОБЩО	**131,03**	**100**

На годишна база резултатът от морфологичния анализ е обобщен в следващата таблица:

Фракции	**Пролет %**	**Лято %**	**Есен %**	**Зима %**	**Средно годишно %**
Хранителни	8	10	8	17	**11**
Хартия	2	2	2	1	**2**
Картон	0	2	4	1	**2**
Пластмаса	8	5	8	10	**8**
Текстил	2	4	3	4	**3**
Гума	1	0	0	0	**0**
Кожа	2	2	0	0	**1**
Градински	8	9	11	5	**8**
Дървесни	4	1	0	0	**1**
Стъкло	3	3	3	2	**3**
Метали	4	3	4	0	**3**
Инертни	0	4	6	3	**3**
Опасни (бои, лакове, батерии, лум. лампи и др.)	0	0	1	0	**0**
Други (хигиенни, композитни)	6	6	4	9	**6**
Ситна фракция	52	49	46	47	**48**
ОБЩО	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**

Представените резултати дават възможност да се направят следните изводи:

- Във всички населени места значителен дял заемат биоразградимите отпадъци – хартия, картон, органични/хранителни, дървесни и градински отпадъци - 42%. Предстоящото въвеждане в експлоатация н площадката за компостиране на зелени отпадъци ще редуцира значително разходите за транспортиране в рамките на Регионалната система.
- По отношение на рециклируемите отпадъци, най-голям е процента на пластмасовите

отпадъци, като тоззи висок процент се дължи на полиетиленовите торбички и фолия, които съставляват около 50% от пластмасите.

- Ниското съдържание на инертните материали може да се обясни с ниското ниво на доходи на населението в региона, поради което не се извършват големи обеми от строителни и ремонтни дейности в домакинствата.

КОЛИЧЕСТВА ПОВТОРНО ИЗПОЛЗВАНИ, РЕЦИКЛИРАНИ, ОПОЛЗОТВОРЕНИ И ОБЕЗВРЕДЕНИ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ

Политиката на ЕС има няколко основни цели, включително избягването на отпадъците чрез въвеждането на технологии и процеси, които са екологосъобразни и генерират по-малко отпадъци, и чрез производството на съобразени с околната среда продукти, които подлежат на рециклиране. Именно тази тенденция се очаква да повлияе в посока на намаляване на образуваните количества отпадъци и в България. Намаляването на теглото на опаковката и използването на рециклирани материали запазват суровините и намаляват разходите.

Първите симптоми за тази тенденция се проявяват при опаковките - намаляване на теглото на опаковките и увеличаване на възможността за рециклиране или биологично разграждане. Въведената в България продуктова такса за тънките пластмасови торбички има за цел да ограничи потреблението с цел да се предотврати замърсяването с тях, както и да наложи пластмасовите торби за многократна употреба. Това е предпочетено пред замяната на пластмасовите пликове с хартиени торбички, екологичният ефект на което е недоказан. Успешните стратегии за рециклиране разчитат на развитието на добре функциониращи пазари за вторични суровини.

Редица стоки за дълготрайна употреба, които се използват от домакинствата, попадат в потока отпадъци няколко години след закупуването им. В страната се запазва тенденцията битовите предмети да се употребяват (съхраняват) за период по-дълъг от 5 години. Наличието на стоки за дълготрайна употреба, които не са унищожени в годината, в която са закупени (за разлика от храната или предмети като напр. вестници), усложнява връзката между разходите на домакинствата и генерирането на битови отпадъци.

Европейско проучване за тенденциите в развитието на материалите и връзката с образуването на различни фракции отпадъци показва следните особености относно скъсяването на „живота“ на продуктите:

- Възможността за продължително съхранение на даден продукт преди неговото изхвърляне оказва изключително влияние върху обема на генериране на отпадъци – колкото по-дълго хората запазват продуктите, толкова по-малко отпадъци се генерират.
- Средната продължителност на всички видове продукти е около 3,5 години.
- Диапазоните на обхват са от няколко седмици за хранителните продукти, напитки и вестници до няколко години за повечето стоки.

През последните 20 години се наблюдават няколко особености:

- Продължителността на „живота“ на повечето стоки (малотрайни, напитки, вестници) е останала непроменена.
- В много от сферите (електроника, дрехи и др.) продължителността на „живота“ на продуктите се е скъсила.
- Намаляването/свиването на жилищната площ предотвратява натрупването на вещи и ускорява разчистването на ненужните такива.
- Общоприето е, че средната продължителност на времето на съхранение на един продукт е намаляла значително.

Достъпността на електрическите уреди, заедно с техническия напредък, е ключов фактор за съкращаване на „живота“ на този тип продукти. Затова спадът на цените на продукти задвижва едновременно обема на закупена стока и скоростта, с която тя се включва в потока отпадъци.

Не на последно място, значение за възможността за оползотворяване на отпадъците има и изкупната цена на вторичните материали, която преди няколко години отбеляза рязък спад в рамките на ЕС при хартията и пластмасата, но след това постепенно възстанови предишното си ниво.

От 2014г. Община Вълчедръм има сключен договор с организация за оползотворяване и въведена е система за разделно събиране на хартия, пластмаса, метал и стъкло. Дейността се осъществява от „Булекопак“, с която Община Вълчедръм има сключен договор.

Община Вълчедръм е предоставила следните данни за разделно събраните рециклируеми отпадъци:

2016 г. – 10,020 т.

2017 г. – 1,340 т.

2018 г. – 12,880 т.

2019 г. – 5,210 т.

2020 г. – 4,060 т.

Отпадъците от опаковки се събират в контейнери тип „Иглу“, разположени в 25 точки на територията на общината – в град Вълчедръм и в селата Мокреш, Септемврийци, Разград, Златия и долни Цибър.

Система за разделно събиране и транспортиране на биоразградими и биоотпадъци все още не е изградена, като няма и налични съдове и транспортни средства за това. По данни на община Вълчедръм, базирани на наличните общински зелени площи, гробищни паркове, дворове на детски градини и учебни заведения и други, обхванати от общинската система за управление

на отпадъците, потенциалът за разделно събиране на зелени биоотпадъци от поддържане на обществени площи е приблизително 1377 т/год.

Източници на растителни отпадъци са имотите със земеделско ползване извън регулация и дворните пространства на жилищните имоти. Задължение на всеки производител на земеделска продукция е да организира оползотворяването на растителните отпадъци. До настоящия момент не са изградени съоръжения и инсталации за биологично третиране на растителните отпадъци на територията на общината. Съществува практика за биоразграждане на място в почвата, където попадат растителните отпадъци вследствие на обработка на земеделската земя.

Количеството на растителните отпадъци, образувани от растениевъдството в дворните пространства на жилищните имоти са определени експертно и тяхното количество достига до 50% от общото количество битов отпадък, отделян от домакинствата. Този отпадък понастоящем е основна съставка, замърсяваща територииите в покрайнините на населените места или попада в съдовете за битови отпадъци. Не е популярна практиката за оползотворяване на растителни отпадъци в самите дворните места. Често се прилага и изгаряне на изсъхнали растителни отпадъци от земеделието и дворовете на еднофамилните къщи, срещу което се води борба - дейността противоречи на добрите земеделски практики, при които се използват различни методи за оползотворяване на органичните отпадъци.

В процеса на компостиране растителните отпадъци се явяват суровина. При прилагането му се ограничава постоянното изнасяне на органични вещества от почвата и едновременно се постига ограничаване употребата на органични торове за сметка на много добрите хранителни съставки в компоста.

В община Вълчедръм няма реализирана система за домашно компостиране.

СТЕПЕН НА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЦЕЛИТЕ

Целите за рециклиране и повторна употреба на отпадъците са регламентирани в чл. 26, ал.1 т. 6 от Закона за управление на отпадъци (Обн. ДВ. бр.53 от 13 Юли 2012г., посл. изм. ДВ. бр.19 от 05.03.2021 г.) (ЗУО) и чл.31, ал.1 ЗУО във връзка с §15 от Преходните и заключителни разпоредби на ЗУО.

За всеки от регионите, включващи общините, които ползват общо регионално депо и/или други съоръжения за третиране на отпадъци (в частност Регион Монтана) целите по разделно събиране, повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци се изпълняват съвместно от всички общини в региона, в съответствие с решението по чл. 26, ал. 1, т. 6 ЗУО. Целите по разделно събиране, повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци се постигат поетапно съгласно сроковете, определени в § 15 от преходните и заключителните разпоредби на ЗУО.

Цели за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници битови отпадъци (чл. 31, ал.1 от ЗУО):

1. Най-късно до 1 януари 2020 г. подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници на не по-малко от 50 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
2. Най-късно до 31 декември 2020 г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в Република България през 1995 г.;
3. Най-късно до 31 декември 2025 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битовотпадъци най-малко до 55 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
4. Най-късно до 31 декември 2030 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 60 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
5. Най-късно до 31 декември 2035 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 65 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
6. Най-късно до 31 декември 2035 г. количеството на депонираните битови отпадъци да е намалено до 10 на сто или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци (по тегло).

Действащата на територията на Община Вълчедръм система за разделно събиране на отпадъците от опаковки не може да осигури постигане на целите за рециклиране и повторна употреба на отпадъчни материали, включващи хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници. Разделно събраните през 2020 г. 4,060 т. отпадъци са едва 4,5% от общо образуваните на територията на общината отпадъци.

Усилията на общината са насочени към ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци след въвеждане в експлоатация на компостиращата инсталация за разделно събрани зелении/или биоразградими отпадъци, изградена по проект, финансиран от ОП „Околна среда 2014-2020 г.“ в партньорство с Община Якимово.

1.1.2. Анализ на утайките от ПСОВ

На територията на Община Вълчедръм има частично изградена канализационна система, за която ПСОВ няма. Използват се септични ями, които са предпоставка за замърсяване на подпочвените води. Част от отпадъчните битови води се заустват в река Цибрица.

1.1.3. Анализ на строителните отпадъци

Със Закона за управление на отпадъците от 2012 г. са направени значителни промени в ангажиментите на общините относно строителните отпадъци. По отношение на генерираните строителни отпадъци общината има пряк ангажимент към строителните отпадъци в малки количества, генерирани от ремонтни дейности в домакинствата.

На територията на община Вълчедръм няма изградено депо за строителни отпадъци и не съществува система за организирано събиране на този вид отпадък. По тази причина липсват и точни данни за вида и количеството на образуваните строителни отпадъци. Ниска тенденция в прираста на население не стимулира дейности в жилищно строителство. В момента в общината не се водят крупни и не се плануват в близко бъдеще строежи на мащабни обекти. Строителни отпадъци се образуват най-вече от малки обекти с локално значение, от реконструкции и ремонти на стопански и жилищни сгради. Отпадъци се извозват от собствениците им, без да се води отчетност. Този отпадък понастоящем е основна съставка на нерегламентирани сметища или попада в съдове за битови отпадъци.

Не са предприемани или планирани действия от страна на общината или частния бизнес относно въвеждането на алтернативи за депонирането, специализирани технологии, инсталации и съоръжения за преработване и/или рециклиране на строителни отпадъци с цел тяхното оползотворяване посредством повторното им влагане в строителството, с изключение на единични случаи на запълване на изкопи и дупки по улиците.

1.2. АНАЛИЗ НА ДЕЙСТВАЩОТО НАЦИОНАЛНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ И НА СТРАТЕГИЧЕСКИТЕ/ПРОГРАМНИТЕ ДОКУМЕНТИ В КОНТЕКСТА НА ПРАВАТА И ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА ОБЩИНИТЕ

Анализът на приетото национално законодателството по управление на отпадъците показва, че са въведени всички европейски норми, приети на ниво ЕС до 2018 г. В законодателството са регламентирани специфични национални инструменти, които да подпомогнат процеса на прилагане на ключовите изисквания на европейското законодателство:

- за съобразяване с йерархията на управление на отпадъците;
- за третиране на отпадъците в съоръжения и инсталации, отговарящи на европейските технически изисквания за опазване на околната среда;
- за постигане на целите за рециклиране, подготовка за повторна употреба и оползотворяване на определени потоци отпадъци;
- за намаляване на вредното въздействие на отпадъците, особено опасните отпадъци, върху околната среда.

По-конкретно националните инструменти с най-ефективно въздействие за постигане на ключовите количествени цели и изисквания за екологосъобразни управление на отпадъците, регламентирани в ЗУО и подзаконовите нормативни актове, са:

- отчисленията за депониране на битови и строителни отпадъци, които се заплащат за всеки тон депонирани отпадъци и натрупаните суми, от които общините могат да ползват за развитие на модерни системи за управление на общинските отпадъци;

- отчисленията за закриване на депата за отпадъци, въведени с цел собствениците на съоръжения за депониране на отпадъци да акумулират средства за тяхното екологосъобразно третиране след запълването им, в т.ч. за битови отпадъци;

- схемите за „разширена отговорност на производителя“, прилагани за шест специфични потока масово разпространени отпадъци, включително разрешителните издавани на организациите за оползотворяване на тези потоци отпадъци, програмите, които трябва да разработват и одитите за изпълнението им, както и разрешителните, които се издават за дейността им от МОСВ и контрола за спазване на условията в тях;

- екологични такси върху продукти, след чиято употребата се образуват масово разпространени отпадъци (отпадъци от опаковки, ИУЕЕО, ИУМПС, отпадъчни масла и нефтопродукти; ИУГ, НУБА, тънки пластмасови торбички за пазаруване), които се заплащат от всички лица, които пускат на пазара такива продукти и не са включени в схемите за разширена отговорност на производителя;

- поставени количествени цели за рециклиране и оползотворяване на два специфични отпадъчни потока на национално ниво – отпадъчни масла и излезли от употреба гуми

- подпомагане финансирането на проекти на общините за съоръжения, инсталации и дейности за подобряване управлението на отпадъците от: държавния бюджет; националния екологичен фонд ПУДООС; националните Анализ на прилагането на законодателството 220 оперативни програми, съфинансирани от ЕСИФ и държавния бюджет; Националния доверителен екофонд;

- плановите и извънредните инспекции от компетентните държавни органи на централно и регионално ниво и от общинските органи за спазване на изискванията на ЗУО и наредбите към него, съответно - на общинските наредби за отпадъците и глобите и санкциите, налагани от контролните органи при неспазване на законодателството.

- методическите указания, които МОСВ издава за прилагане на законодателството към общините и лицата опериращи с отпадъци.

В резултат на приетото европейско законодателство в сектор „Отпадъци“ и прилагането на национални инструменти, се постигнаха добри резултати и значими успехи в разглежданата област. Към 2008 г. бяха изградени само няколко регионални депа за битови отпадъци, съответстващи на европейските стандарти, а голяма част от общините изхвърляха отпадъците си в сметища и депа за отпадъци, които не отговаряха на екологичните стандарти за

безопасност за околната среда и здравето на хората; нямаше изградени общински инсталации за предварително третиране на битовите отпадъци и общински инсталации за компостиране и анаеробно разграждане за биоразградими отпадъци.

Към 2018 г. са изградени и функционират всички депа за управление на отпадъците на регионален принцип, с изключение на два региона (Благоевград и Кюстендил), депата на които са в процес на изграждане и са намерили временно решение за третиране на отпадъците в съответствие с изискванията. РСУО Провадия към момента има договор с частна инсталация за третиране на ТБО и не изгражда собствена инфраструктура.

През последните десет години са приети три национални стратегически документи в областта на управление на отпадъците:

Националният стратегически план за поетапно намаляване на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010-2020 г. е първият план за страната, в който систематично се осъществява задълбочен анализ на проблемите за околната среда в резултат на депонирането на биоразградимите отпадъци, дефинира проблемите и идентифицира необходими мерки (административни, нормативни, финансови и др.) за преодоляване на проблемите и за изпълнение на целите за поетапно намаляване депонирането на тези отпадъци и увеличаване на тяхното рециклиране и оползотворяване. Планът е приет в изпълнение на Директива 1999/31/ЕО на Съвета от 26 април 1999 година относно депонирането на отпадъци . Очаква се в резултат на изпълнението на плана до 2020 г. да бъде предотвратено депонирането на над 5 млн. тона биоразградими отпадъци. Допълнителен ефект се постига от заместването на фосфатни торове в земеделието с компост. Мерките от плана са заложени и като ключови за постигане на целите на Третия национален план за действие по изменение на климата 2013 - 2020 г. за намаляване на емисиите на парникови газове от сектор „отпадъци". Редица инсталации за оползотворяване на зелени биоразградими отпадъци са въведени в експлоатация. Все още обаче информационните кампании за населението и другите заинтересовани страни са с много ограничен обхват, домашното компостиране също не е широко разпространено.

Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителството и разрушаване на територията на Р.България за периода 2011-2020 г. е също първи за страната план в разглежданата област. В резултат на детайлни анализи на съществуващата ситуация, планът определя за първи път мерки (административни, нормативни, финансови и др.) за увеличаване на рециклирането и оползотворяване на този поток отпадъци, които в страната основно се депонират. Главната стратегическа цел на плана е до 2020 г. да се намали вредното въздействие на строителните отпадъци върху околната среда чрез достигане на поне 70% ниво на рециклиране на строителните отпадъци. В изпълнение на мерките от плана са приети разпоредби в ЗУО от 2012 г. и е разработена и приета Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на строителни рециклирани строителни материали.

Национален план за управление на отпадъците 2014-2020 г. е четвъртият програмен документ на национално ниво за интегрирано управление на дейностите по отпадъците в Р.България. Планът е приет в изпълнение на Рамковата директива за отпадъците от 2008 г. Основна цел на плана е да прекъсне връзката между икономическия растеж и отпадъците, като подобри йерархията на управлението на отпадъците чрез разработване за първи път на програма и мерки за предотвратяване на образуването на отпадъците, постави конкретни количествени цели за подготовка за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на конкретни потоци отпадъци. Част от Плана е Програмата за предотвратяване на отпадъците. Националният план е изготвен като структура, съдържание и обхват в пълно съответствие с РДО и европейските методически указания за разработване на планове за отпадъци.

1.3. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ПРИЛАГАНЕТО НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА МЕСТНО НИВО

Общините са отговорни за събирането на отпадъците на тяхната територия, катоизвършват тази дейност самостоятелно или чрез регионални сдружения. По силата на чл.52 от ЗУО те са длъжни да изготвят програма за управление на отпадъците, чиято структура, цели и предвиждания отговарят на НПУО, включително на ППО, която по силата на ЗУО е неразделна част от НПУО.

През 2006г. с Решение на Общински съвет - Вълчедръм е приета Общинска програма за управление на дейностите по отпадъците на община Вълчедръм за период на действие 2006-2013г.

Настъпилите промени в законодателството по управление на отпадъците и изтичането на периода на действие на съществуващата *Програма за управление на дейностите по отпадъци на Община Вълчедръм 2006-2013г.* налагат и разработването и приемането на Програма за управление на дейностите по отпадъци на *Община Вълчедръм 2014-2020г.*

През 2015г. с Решение на Общинския съвет - гр. Вълчедръм е приета *Програма за опазване на околната среда в община Вълчедръм с период на действие 2015-2020г.*

1.4. АНАЛИЗ НА ДЕЙНОСТТА НА РЕГИОНАЛНО СДРУЖЕНИЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ – РЕГИОН МОНТАНА

Дейността на регионалните сдружения по управление на отпадъците е регламентирана в чл. 24 – чл. 28 от ЗУО, където са включени конкретни изисквания и правила за създаването и функционирането им, за да се подпомогнат общините за общо управление на битовите отпадъци, и особено за изграждането и експлоатацията на съоръжения за битовите отпадъци и подготовка и реализация на проекти с европейско и национално финансиране.

Регионалното сдружение е юридическо лице със седалище в общината, която е собственик на терена, върху който е изградено или се предвижда изграждането на съоръжението за третиране на отпадъци, или която има учредено право на строеж. То възниква от датата на неговото първо общо събрание, протоколът от което се изпраща на министъра на околната среда и водите и на съответния областен управител. Членове на РСУО могат да бъдат само общини.

Целта на РСУО да се постигне ефективно събиране, транспортиране и третиране на отпадъците в общините съобразно изискванията на ЗУО, както и изпълнение на задълженията по ЗУО на общините при минимизирани съвкупни разходи. Добрата организация на дейността на РСУО е основен фактор за постигане на целите от общините за оползотворяване и рециклиране на отпадъците, тъй като съгласно ЗУО целите са регионални, изпълняват се съвместно от общините, които разпределят задълженията си за изпълнение на тези цели.

Общини, които не участват в РСУО, нямат право да получават европейско и национално финансиране за управление на отпадъците.

Към настоящия момент всички 265 общини са членове на РСУО. В случай че община откаже да участва, предизвика забавяне, осуети създаването или функционирането на РСУО, тя следва да заплати вредите и пропуснатите ползи на останалите общини от съответния регион.

Органи на управление на РСУО са Общото събрание и председателят на сдружението.

Председателят на РСУО:

- представлява сдружението
- изготвя дневния ред за заседанията на общото събрание
- свиква и ръководи заседанията на общото събрание
- поддържа достоверна информация за броя на жителите на общините - членове на регионалното сдружение, на основата на официалните данни от НСИ
- организира и ръководи изпълнението на решенията на общото събрание
- извършва други дейности, възложени му от общото събрание.

Председателят на РСУО се избира измежду кметовете на общините, участващи в РСУО, за срок, съвпадащ с мандата му като кмет.

Общото събрание на РСУО се състои от кметовете на участващите в него общини. Областният управител, а ако съответният регион попада на територията на две или повече области - техните областни управители, участват в общото събрание на регионалното сдружение, но без право на глас.

Общото събрание на сдружението се свиква от неговия председател веднъж на 6 месеца или по искане на кмет или областен управител. Свикването става чрез писмена покана с дневен ред до кметовете и областния управител.

Общото събрание се провежда, ако на него присъстват кметовете на всички общини, членове на регионалното сдружение. В тези случаи общото събрание взема решения с мнозинство най-малко две трети от присъстващите кметове, които представляват наймалко две трети от жителите на всички общини - членове на регионалното сдружение

При липса на кворум събранието се отлага за един час по-късно и се провежда, ако на него присъстват най-малко две трети от кметовете и те представляват най-малко две трети от жителите на всички общини - членове на регионалното сдружение. В тези случаи общото събрание взема решения с единодушие.

Председателят на сдружението участва в гласуванията на общото събрание наравно с останалите кметове на общини. За проведените заседания на общото събрание се съставят протоколи, които се подписват от неговия председател и от присъстващите кметове.

Общото събрание взема решения за:

1. избор на председател

2. приемане на нови членове в регионалното сдружение

3. даване становище за присъединяване на община към РСУО

4. определяне на отделните съоръжения за третиране на отпадъци, структурата и развитието на регионалната система за управление на отпадъци

5. определяне на общините, които възлагат обществени поръчки за избор на доставчици и изпълнители по изграждането на елементите на регионалната система за управление на отпадъци, както и за представителността на общините в комисиите за провеждане на обществените поръчки

6. разпределението на задълженията между отделните общини за изпълнение на целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от хартия и картон, пластмаса, метал и стъкло, както и целите за ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци и тяхното оползотворяване

7. приемане на инвестиционна програма за развитието на регионалната система за управление на отпадъците

8. определяне на реда и начините за събиране и разпределение на дължимата цена от потребителите на системата (общините - членове на РСУО)

9. даване на съгласие и определяне на цените в случаите, когато регионалната система за управление на отпадъците се ползва от общини извън регионалното сдружение или от други притежатели на отпадъци

10. осъществяване на контрола на експлоатацията на регионалната система за управление на отпадъците и дейността на избрания оператор/и

11. собствеността на регионалното депо и/или на съоръженията за третиране на отпадъци

12. вътрешни правила за работа на сдружението

13. други въпроси, свързани с дейността на регионалното сдружение.

Решенията на общото събрание са неразделна част от протоколите, които се публикуват на страниците в интернет на общините, включени в РСУО, в срок от една седмица след провеждане на заседанието и се изпращат на министъра на околната среда и водите и на съответния областен управител.

Регионалното сдружение няма за цел да формира и не разпределя печалба и не придобива собственост. Неговата дейност се подпомага и осигурява от съответните общински администрации.

Тези разпоредби на закона не ограничават правото на общините, участващи в РСУО, да създадат общо звено за подпомагане организацията и дейността на Общото събрание на РСУО, с пропорционален финансов принос за неговата издръжка. С цел укрепване на капацитета на РСУО и изпълнение от звеното за организация на дейността и на други задачи (освен изпълняваните в момента организационни функции във връзка с Общото събрание на РУСО) е възможно въвеждане на нормативно изискване за определен финансов принос на общините. Целесъобразно е тези звена да организират възлагането на общи за региона прединвестиционни проучвания, разработване на регионални програми за управление на отпадъците, покриващи цялата РСУО и др. общи за региона проучвателни дейности.

РСУО – регион Монтана е учредено на 12.01.2011 г.. От тази дата Община Вълчедръм е член на Регионалното сдружение. На това първо Общо събрание е избран Председтел на Сдружението – Кмета на Община Монтана, приети са Вътрешни правила за работа на Регионалното сдружение за управление на отпадъците за регион Монтана. Утвърдена е единна цена за обезвреждане чрез депониране на всеки тон отпадък, постъпил в Регионалната система за управление на отпадъците за регион Монтана, която се дължи от общините от Регионално сдружение Монтана и всяко друго лице потребител на системата. Определени са реда и начините за събиране и разпределение на дължимата цена от потребителите на системата (общините – членове на регионалното сдружение и всяко друго лице, потребител на системата).

1.5. АНАЛИЗ НА ИНСТИТУЦИОНАЛНИЯ КАПАЦИТЕТ, В Т. Ч. ПРИЛАГАНЕ НА КОНТРОЛНИТЕ ФУНКЦИИ СЪГЛАСНО НАЦИОНАЛНОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО И МЕСТНИТЕ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ

Кметовете на общини имат значителни правомощия в сферата на инспекциите, като ЗУО им предоставя правомощия за контрол на:

1. дейностите, свързани с образуване, събиране, включително разделното, съхраняване, транспортиране, третиране на битови и строителни отпадъци

2. дейностите по депониране на производствени и опасни отпадъци на общински и/или регионални депа

3. площадките за дейностите с ОЧЦМ

4. спазването на други изисквания, определени с наредбата на общините за управление на отпадъците

5. изоставянето на битови отпадъци и нерегламентираното им изхвърляне (от 2022г.).

Кметът на общината контролира и закриването, рекултивацията на терените и последващия мониторинг на депата за битови и строителни отпадъци на територията на съответната община.

Анализът на институционалния капацитет има за цел да установи евентуални недостатъци и несъответствия в капацитета на общината в сферата на управлението на отпадъците.

Отговорните лица по управлението на дейностите с отпадъците са: Общински съвет, кмет на общината, кметове на населени места, както и специалистите от Общинската администрация.

Към Общински съвет Вълчедръм функционира постоянна комисия по устройство на територията, опазване на околната среда и инфраструктурата.

Контролните функции по дейностите за управление на отпадъците в рамките на общината имат кмета на общината, специалистите от общинската администрация, а конкретно по населени места кметовете на населените места.

1.5.1. Функции за управление на отпадъците

С въвеждането на нови изисквания в европейското, съответно и националното законодателство, непрекъснато се увеличава необходимостта от наличие на определено звено в общинската административна структура, което да има както основна функция - да подпомага по същество определените със съответните специализирани нормативни актове по управление на отпадъците, така и спомагателна функция, изразяваща се в съдействие, координация, техническа помощ и др. Основни и спомагателни функции имат следните направления:

- Общинска политика за отпадъците - изготвяне на планови и нормативни документи в областта на управлението на отпадъците;
- Дейности, свързани с образуване, събиране, включително разделното, съхраняване, транспортиране, третиране на отпадъци;
- Финансово обезпечаване - разработване на годишни плансметки, определяне на годишните такси за свързаните с отпадъци услуги и други;
- Дейности по наблюдение и контрол - извършване на контрол и инспекции, в това число превантивен, текущ и последващ контрол, и координация с други органи, налагане на санкции;

- Дейности за информиране и привличане на обществеността - обществени консултации и привличане на обществеността, информационно-разяснителни дейности и кампании.

С оглед на действащата административна структура на Община Вълчедръм, изпълнението на ПУО ще се осъществява от звено „Общинска собственост и екология“, на което, съгласно действащия Устройствен правилник на общинска администрация на община Вълчедръм са възложени функции, свързани с екологията и опазването на околната среда:

- изготвя програми, стратегии и планове за устойчиво развитие по отношение на околната среда;
- разработва, провежда и контролира мероприятията, касаещи опазването и възстановяването на природата и екологичната политика на територията на общината;
- координира дейността на общинската администрация в областта на екологията с РИОСВ, РЗИ, ДВСК, РДНСК и РДВР;
- контролира екологичното състояние на общината;
- изготвя задания на проекти за озеленяване;
- упражнява редовен контрол по опазване на чистотата и зелените площи, стопанисване на зелените площи от граждани, физически и юридически лица;
- разяснява, предупреждава и осведомява широката общественост по отношение на всички дейности , намерения и последствия, спрямо компонентите на околната среда и проблемите, свързани с тях, чрез всички средства за масова информация

Контролът върху работата на звеното и служителите в него ще се осъществява от директора на Дирекция „Административно, правно, информационно и финансово-стопанско обслужване" и от ресорния Заместник-кмет.

1.5.2. Състояние на човешките ресурси с възложени функции за отпадъци

Анализът на количествените характеристики на човешките ресурси показва, че броят на служителите, пряко отговорни за опазването на околната среда и управлението на отпадъци в частност, е недостатъчен спрямо разширяващите се ангажименти на общините в сферата на управлението на отпадъците.

Препоръчва се увеличаването на щатната бройка (поне с още 1 бр.) на служителите в звено „Общинска собственост и екология“ и отделянето на самостоятелна длъжност за управление на отпадъците, която да обхваща изпълнението на дейности, свързани с тази политика на общината. Допълнителен мотив към препоръката е широкият спектър на направленията, за които отговаря инспекцията.

За повишаване на професионалната квалификация и качествените характеристики на служителите, ангажирани с управлението на отпадъците, се препоръчва включването на

дейност за повишаване на професионалната квалификация чрез проект и осигуряване на посещения на семинари и курсове за обучение и квалификация, в следните направления:

- компетентност при разработване на нормативни актове, указания, планове и програми по управление на отпадъците на местно ниво;
- упражняване на ефективен контрол и извършване на проверки за спазване на изискванията по управление на отпадъците;
- въвеждане на разделно събиране на отпадъците;
- регионално управление на отпадъците;
- събиране, обработка, анализиране и докладване на данни;
- подготовка, разработване, оценка и управление на проекти за изграждане на инфраструктура за събиране, съхраняване и третиране (оползотворяване/обезвреждане на отпадъци, в това число и операциите по временно оползотворяване или обезвреждане на отпадъци);
- процедурите и условията за кандидатстване по различни Оперативни програми;
- провеждане на процедури и сключване на договори за възлагане на дейностите по управление на отпадъците;
- прилагане на схеми за публично-частни партньорства.

Материално-техническата и информационна обезпеченост на персонала, пряко ангажиран с изпълнение на функциите, е достатъчна и не е необходимо да се предвиждат мерки в тази насока.

1.6. АНАЛИЗ И ИНФОРМАЦИЯ ЗА ЗАМЪРСЕНИ В МИНАЛОТО ПЛОЩАДКИ ЗА ОБЕЗВРЕЖДАНЕ НА ОТПАДЪЦИ И ОСЪЩЕСТВЕНИ МЕРКИ ЗА ТЯХНОТО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ

В съответствие с изискванията на §5, т.2 от Преходните и Заключителни разпоредби на Наредба №8 от 24 август 2004г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци, община Вълчедръм изготви и представи пред РИОСВ-Монтана планове за привеждане на съществуващите депа на територията на общината в съответствие с изискванията на наредбата. Нерегламентираните сметища в община Вълчедръм - 17 броя, са закрити със заповед на Директора на РИОСВ – Монтана.

През 2012г. е закрито и рекултивирано и старото Общинско депо за ТБО на община Вълчедръм.

Често срещан проблем е образуването на локални замърсявания на местата на старите селски сметища. Кметовете и кметските наместници са с възложени функции по наблюдение и контрол за предотвратяване възникването на такива замърсявания.

1.7. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НАВЪВЕДЕНИТЕ СХЕМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ПРИНЦИПА НА „ОТГОВОРНОСТ НА ПРОИЗВОДИТЕЛЯ“ И „ЗАМЪРСИТЕЛЯТ ПЛАЩА“

Рамковата директива за отпадъците (Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 година относно отпадъците и за отмяна на определени директиви) (изменена с Директива (ЕС) 2018/851 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 година за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците), съответно ЗУО, оперират както с принципа „Замърсителят плаща”, така и с принципа за „Разширена отговорност на производителя”, които взаимно се допълват.

Принципът „Замърсителят плаща” е заложен в Договора за функционирането на Европейския съюз (чл.191). Този принцип във връзка с отпадъците изисква:

- причинителят и притежателят на отпадъци да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита за околната среда и човешкото здраве
- причинителите на отпадъци да поемат отговорност за отпадъците си
- разходите за опазване на околната среда и човешко здраве, свързани с образуването и третирането на отпадъците, трябва да бъдат отчитани при определяне цената на продуктите и услугите
- разходите за третиране и транспортиране на отпадъците са за сметка на причинителите и притежателите на отпадъците.

Принципът "Разширена отговорност на производителя" (РОП) е екологичен принцип, който се прилага като съвкупност от мерки с цел намаляване на общото въздействие върху околната среда от даден продукт и въвежда задължения и отговорности за производителя на продукта по време на целия му жизнен цикъл за: ограничаване на съдържанието на опасни вещества, обратно приемане, повторна употреба, рециклиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъците, получени в резултат на употребата на продукта.

В съответствие с този принцип, производителите на продукти трябва да поемат отговорност, включително финансирането за:

- предотвратяване и намаляване на отпадъци, образувани при производството на техните продукти

• проектиране и разработване на продукти, които подлежат на многократна употреба, са технически издръжливи, не съдържат или имат ограничено съдържание на материали и вещества, представляващи риск за околната среда;

• развиване на пазари за повторната употреба и рециклирането на отпадъците, образувани след крайната употреба на пусканите на пазара продукти.

В България се прилагат няколко основни схеми за управление на отпадъците в съответствие с националното законодателство. Анализът на всяка от схемите включва:

• както лицата, които имат отговорността за заплащане на разходите за услугите, свързани с отпадъците, наричани в анализа „задължени лица", така и

• други лица, които законът задължава или на които дава възможност да организират и/или да осъществяват дейностите по събиране, транспортиране и третиране на отпадъците в съответната схема.

Потоците отпадъци, за които се прилага схемата „Отговорност на производителя" са: производствени отпадъци, включително производствени опасни отпадъци; болнични отпадъци; утайки от ПСОВ, отпадъци от строителството и от разрушаване на сгради (с изключение на строителните отпадъци от ремонтни дейности на домакинствата и разрушаване на сгради в малки количества по критерии, определени в ЗУО).

При тази схема производителят на определена стока или доставчикът на дадена услуга е задълженото лице и носи отговорност за съхраняване, транспортиране и третиране на отпадъците, генерирани при производството на съответните стоки и услуги, в съответствие с нормативните изисквания. Отговорността е както за осигуряване на цялостната логистика на дейностите по управление на образуваните отпадъци, за да се изпълнят изискванията на законодателството по отпадъците, така и за финансирането на тези дейности. Производителите и доставчиците на стоки и услуги могат да организират отговорността си относно образуваните при дейността им отпадъци:

- в собствени инсталации и съоръжения, за което трябва да притежават разрешително или регистрационен документ по ЗУО или комплексно разрешително по ЗООС, и/или

- да сключват писмен договор с лица, които имат право да извършват тези дейности с отпадъци в съответствие със ЗУО и ЗООС (т.е. да притежават разрешително или регистрационен документ по ЗУО или комплексно разрешително по ЗООС).

Отговорност на производителите и доставчиците на стоки и услуги е също така: да вземат предвид йерархията на отпадъците, да водят отчетност за отпадъците в съответствие с нормативни актове; да осигурят инструктаж и периодично обучение на персонала, който работи с опасни отпадъци; да предвидят и осъществят необходимите мерки за неразпространяване на замърсяване след закриване на обектите и дейностите с отпадъци; да осигуряват изискуемия мониторинг на околната среда; да осигуряват незабавен достъп на

контролните органи до съоръженията, в които се образуват отпадъци, до съоръженията за съхраняване и третиране на отпадъците и до документацията по отпадъците.

Лицата, с които фирмите, производители на стоки и услуги, са сключили договори за транспортиране и/или третиране на отпадъците им, които са следващи притежатели на отпадъците, имат същите отговорности, както лицата, които с писмен договор са им предали отпадъците. Тази схема е типичен пример за прилагане на принципа "замърсителят плаща".

Всички лица в схемата са включени в публични регистри:

- във всяка РИОСВ е създаден регистър на лицата, които подлежат на инспекции и контрол по всяка от наредбите към ЗУО;

- ИАОС поддържа регистри на лицата, притежаващи разрешителни и регистрационни документи за извършване на дейности с отпадъци; регистър на търговците и брокерите на отпадъци; регистър на депата за отпадъци и регистър на инсталациите за преработка на отпадъци;

- МОСВ поддържа регистри на лицата с комплексно разрешително по ЗООС и регистър на лицата с рециклиращи съоръжения по потоци отпадъци.

Стимулиращ инструмент за причинителите и притежателите на отпадъци в анализираната схема да прилагат йерархията на отпадъците, са „зелените" обществени поръчки. Възложителите на „зелените" обществени поръчки могат да залагат критерии за избор на изпълнители, свързани с йерархията на отпадъците, в частност изисквания, свързани с екомаркировка за определени продуктови групи и системи за управление на околната среда (EMAS). Екомаркировката и EMAS се присъждат на фирми и организации, които отчитат целия жизнен цикъл на продуктите, включително йерархията на управление на отпадъците. Независимо, че е приет Национален план за зелени обществени поръчки, все още много малък процент от обществените поръчки са „зелени". Основна причина за тези скромни резултати е, че както „зелените" обществени поръчки, така и екомаркировката и EMAS са доброволни инструменти, както на европейско, така и на национално ниво (с изключение на описаното по-горе задължение на възложители на СМР, във връзка с изискванията за СО). В условията на силни бюджетни ограничения в България, от една страна, и от друга страна – липсата на познания и опит в администрацията, силно стесняват екологичния подход при възлагането на доставката на стоки и услуги.

Съществена за общините е Схемата за отговорност на домакинствата и на другите лица, които генерират подобни на битовите отпадъци. Тя се се прилага за битовите отпадъци от домакинствата (с изключение на 6 групи МРО) и за отпадъци, подобни на битовите, които по своя характер и състав са сравними с отпадъците от домакинствата, но образувани от други източници. Подобни на битовите отпадъци се образуват най-вече от административни сгради, образователни институции, социални организации, пазари, търговски обекти, хотели и ресторанти, ателиета за услуги. Битови отпадъци се образуват и от производствени

предприятия, но от жизнената дейност на служителите и работниците в тези предприятия. В схемата попадат и строителните отпадъци от ремонтни дейности и от разрушаване на сгради, генерирани от домакинствата и други обекти в малки количества.

При тази схема задължени лица са домакинствата и лицата, които образуват битови отпадъци и подобни на битовите отпадъци. Тези лица са отговорни за изхвърлянето, включително разделното събиране и изхвърляне на битовите отпадъци в определените за целта съдове и места и за заплащане на разходите за услугите по временно съхраняване, събиране, транспортиране и третиране на отпадъците в съответствие със Закона за местните данъци и такси, ЗУО и наредбите на общините за управление на отпадъците. Задължените в схемата лица заплащат ежегодна такса за битови отпадъци, в размер определен от общинския съвет за всяко населено място поотделно. Целта на таксата битови отпадъци е прилагане на принципа «замърсителят плаща». Почти без изключение общините определят таксата битови отпадъци като промил от данъчната оценка/отчетната стойност на имотите на гражданите, фирмите и институциите, при това обичайната практика е за домакинствата да се определя по – ниска такса като промил от данъчната оценка от тази определяна за фирмите и другите юридически лица. Поради тази причина принципът «замърсителят плаща» не се прилага напълно.

През 2017 г. бе приет ЗИД на ЗМДТ, с който бяха въведени нови основи за определяне на такса битови отпадъци като препоръчителната основа е на база количество на генерираните отпадъци или други основни различни от данъчната оценка, като напр. на 1 жител. Поради необходимостта от изграждането на информационна база и административен капацитет на общините, годината на преминаване към прилагането на новите основи за определяне на такса битови отпадъци няколко пъти бе отлагана като към настоящия момент за стартова година е приета 1.01.2022 г.

Другите лица, които участват в схемата са: общините, регионалните сдружения на общини за управление на отпадъците (РСУО) и фирмите или общински предприятия, на които общините възлагат една или повече дейности, свързани със събиране, транспортиране и третиране на битовите отпадъци.

В анализираната схема общините имат традиционно големи отговорности, които нарастват особено в последните години, във връзка с новите изисквания за прилагане на йерархията на отпадъците. Основните задължения на общините са:

- разработване на общинска наредба и на общинска програма за управление на отпадъците
- осигуряването на всички елементи на системата за събиране, транспортиране и последващо третиране в инсталации и съоръжения на битовите отпадъци в съответствие със ЗУО и наредбите към него
- закриване и рекултивация на депата за битови отпадъци с преустановена експлоатация
- организирането на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на съответната община

• оказване на съдействие на ОО за МРО, например чрез определяне на местата за разполагане на контейнерите за разделно събиране на отпадъците от опаковки, както и на други елементи от системите за събиране на МРО

• общинските системи за разделно събиране на отпадъците от хартия, метал, пластмаса и стъкло, включително отпадъците от опаковки от хартия, метал, пластмаса и стъкло, трябва да обхванат задължително всички населени места с население, по-голямо от 5000 жители, и курортните населени места. За тези населени места законът изисква битовите отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси и метал, образувани от търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради, да се събират разделно в съответствие с реда и условията, регламентирани с Наредбите на общините за управление на отпадъците

• разделното събиране и съхраняването на битови биоразградими отпадъци и биоотпдъци, в т.ч. за определянето на местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на тези отпадъци и предаването им за компостиране или анаеробно разграждане – от момента на въвеждане в експлоатация на съоръжения или инсталации за третиран на биоотпадъците. Общините са длъжни да осигурят разделно събиране и оползотворяване на цялото количество на образуваните биоотпадъци от поддържането на обществени площи, паркове и градини на територията на съответната община. Кметовете на общините трябва да разработят подробен график за обслужване на съдовете за събиране на биоотпадъци и да го оповестяват на интернет страницата на съответната община и/или информират населението и обхванатите фирми по друг подходящ начин

• осигуряването на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци от бита и от ремонтна дейност на домакинствата и др.отпадъци във всички населени места с население, по-голямо от 10 000 жители на територията на общината, и при необходимост в други населени места. В населените места с районно деление тези площадки следва да съответстват най-малко на броя на районите, така че предлаганите услуги да бъдат достъпни за жителите на общината. Тези изисквания са нови за общините и целят подобряване на условията за потребителите на услуги за разделно събиране на отпадъците в населените места и подпомагане на общините за постигане н целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците.

• определяне на изискванията към площадките за пунктовете за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло и създаване и поддържане на регистър на пунктовете за предаване на отпадъци от пластмаси, стъкло, хартия и картон на територията на съответната община и на площадките, осигурени от общините за безвъзмездно предаване на битови отпадъци

• определяне на размера на таксите за услугите, свързани с битовите отпадъци и събирането на приходите от таксите

• осъществяване на контрол за спазване на изискванията от домакинствата и другите задължени лица в схемата

• осъществяване на контрол за изпълнението на договорите от лицата, на които общината е възложила различни дейности, свързани с изпълнение на услуги по събиране и третиране на битовите отпадъци, за строителството на съоръжения за третиране на битови отпадъци, доставката на машини и съоръжения и др.

1.8. АНАЛИЗ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Анализът на инфраструктурата по управление на отпадъците е един от най-ключовите анализи. Той дава отговори на следните въпроси:

- Какви са тенденциите и настоящата ситуация по отношение на осигуряване от общината на инфраструктура за отпадъци, чието управление е от компетенциите на местните власти.
- Осигурената, изградената и в процес на планиране, осигуряване и изграждане инфраструктура достатъчна ли е за третиране на отпадъците на територията на общината и за постигане на количествените цели за рециклиране и оползотворяване на отпадъците, поставени пред местните власти.
- Необходима ли е допълнителна инфраструктура за подобряване на услугите и постигане на целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците, в т.ч. по потоци отпадъци.
- Какви са основните изводи и препоръки за бъдещи действия.

ИНФРАСТРУКТУРА ЗА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ

Анализът на инфраструктурата за управление на битовите отпадъци дава информация за два основни компонента на инфраструктурата:

1. Площадки, съоръжения и инсталации за третиране на битовите отпадъци;
2. Съдове и техника за събиране и транспортиране на битовите отпадъци.

Основни технически характеристики и капацитет на инфраструктурата за третиране на битови отпадъци

В тази част на анализа се представят данни за съществуващата инфраструктура в общината и тази, за която има готовност да се изгради.

Депо за битови отпадъци

През 2006г. е изградено и пуснато в експлоатация регионалното депо за битови отпадъци в рамките на проект "Реконструкция и модернизация на депо за битови отпадъци" гр. Монтана, което се намира в местността "Неделище", землището на селата Крапчене и Николово, община Монтана.

Регионалното депо за отпадъци – Монтана е изградено със средства от предприсъединителния финансов инструмент ИСПА и е въведено в експлоатация през м. януари 2006 г. Депото се намира в местност „Неделище" югоизточно от град Монтана, землището на с. Крапчене, община Монтана. Депото обслужва 12-те общини от РСУО с население около 170 000 души. За регионалното депо е издадено комплексно разрешително № 162 – Н1/ 2010 год. по реда на Закона за опазване на околната среда. Оператор на инсталацията (притежател на разрешителното) е община Монтана, която е възложила на „Регионално депо за отпадъци – Монтана" ЕООД - еднолично дружество, 100% собственост на община Монтана, да извършва дейностите по предварително третиране и депониране на отпадъците.

Регионалното депо включва четири клетки за депониране на неопасни отпадъци. Три от тях са завършени, а четвъртата е само профилирана. Предстои изготвяне на работен проект за изграждането на четвърта клетка.

Основните параметри на депото са:

- Максимален капацитет [t/24h] – 121;

- Общата площ на регионалната система за управление на отпадъците е 189 дка, като на площадката на депото има и други съоръжения за третиране на отпадъците;

- Максимален капацитет [t] – 911 400, разпределен в четири клетки:

Клетка 1 - 43 000

Клетка 2 - 172 300

Клетка 3 - 377 400

Клетка 4 - 318 700

Всички отпадъци, доставяни на депото, се контролират, което включва:

- регистрация на камиона, превозващ отпадъците, и на източника, генериращ отпадъците;
- претегляне и регистриране на отпадъците;
- пряк визуален контрол на отпадъците за съответствие по вид и състав на отпадъците;
- цялата информация се записва и съхранява в системата за регистриране на данни – софтуерна система, свързана с кантара.

Насочването за разтоварване на сметовозните коли се извършва стриктно според указанията на технологията, като се осъществява контрол на разтоварените отпадъци, след което сметовозните коли задължително след напускане на участъка за разтоварване преминават през автомивката за измиване на колелата на колите. Два пъти месечно оборотната вода от резервоара се изпомпва към смесената канализация в стопанския двор и се отвежда към ЛПСОВ.

Технологията на депониране на отпадъци включва:
- разтоварване на отпадъците в клетката
- разстилане с булдозер
- уплътняване с компактор
- запръстяване.

Отделните клетки на депото се експлоатират последователно, като при достигане на ниво на отпадъците в Клетка 1 до кота корона междинна дига започва едновременно запълване на Клетки 1 и 2. Депонирането на отпадъците продължава до оформяне на крайното запълване на двете клетки и оформяне на временен откос 1:3 към клетка 3. Същият откос временно се запръстява с почвени материали с дебелина 0.50 m.

При стартиране на запълването на клетките с отпадъци започва изграждане и на газовите кладенци, които нарастват във височина едновременно с отпадъците.

Към момента се запълва клетка 3, като е изпълнена рекултивацията на първите две клетки - 1 и 2.

На основата на годишните доклади за изпълнение на дейностите, за които е предоставено комплексното разрешително, публикувани и на интернет страницата на ИАОС, анализът показва, че остатъчният капацитет на депото към края на 2020 г. е приблизително 708 000 т. При средногодишно количество на депонираните отпадъци от около 40 000– 42 000 т/г. неопасни битови и производствени отпадъци, капацитетът на депото ще бъде достатъчен за период от около 17-18 години, а капацитетът на трите изградени клетки – за около 10 години, т.е до 2025г. Като се има предвид обаче, че се очаква общините от РСУО Монтана да предприемат мерки за нарастване на оползотворените и рециклираните битови отпадъци, както и мерки за предотвратяване на отпадъците, се предполага удължаване на експлоатационния период на депото поне с няколко години.

За депото има изготвен план за последователна рекултивация на запълнените клетки.

Инстлация за биоразградими отпадъци

През 2018 год. е подписан договор №Д-34-76/29.11.2018 г. за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.” за реализация на проект № BG16M1OP002-2.005-0016 „Проектиране и изграждане на компостираща инсталация

за разделно събрани зелени и/или биоразградими отпадъци за общините Вълчедръм и Якимово" на стойност 3 285 654,56 лв.

Основната цел на проекта е да се създават условия за ефективно използване като ресурси на зелени и биоразградими отпадъци, генерирани на територията на община Вълчедръм и община Якимово, област Монтана, в съответствие с нормативните изисквания за този вид дейност, чрез допълване на наличната в общината система за управление на отпадъците с необходимата инфраструктура за този вид отпадъци.

Конкретната цел е да се организира разделно събиране и последващо екологосъобразно третиране на зелени и/или биоразградими битови отпадъци от поддържане на обществени площи, паркове и градини, зелени площи към училища, детски градини, здравни заведения, административни сгради и др., както и от домакинства на територията на общината, с което:

- да се намали количеството на депонираните отпадъци в съответствие с изискванията на Закона за управление на отпадъците и на емитираните парникови газове от депонирането на биоразградими отпадъци;
- да се намали риска за околната среда и човешкото здраве от депониране на отпадъци;
- да се използват биоотпадъци като ресурс за производство на висококачествен компост в изпълнение на националните и европейските политики за ефективно използване на ресурсите.

Заложените цели произтичат и са в съответствие с нормативните изисквания в областта на управление на отпадъците в Република България, Националния план за управление на отпадъците 2014-2020г.; Националния стратегически план за поетапно намаляване на депонираните биоразградимите отпадъци и Програмите на община Вълчедръм и община Якимово, част от Област Монтана, за управление на отпадъците.

<u>Последователност на процесите при открито компостиране</u>

1. Визуална проверка

На входа на компостиращата инсталация при КПП и кантара се осъществява визуална проверка на транспортираните зелени отпадъци, за да се отстранят големите замърсители, като например пластмасови торби, метални предмети и неподлежащи на обработка големи предмети.

2. Складиране на зелените отпадъци

Зелените отпадъци се складират на открита площадка в клетки и/или приемно хале – навес. Складирането за предпочитане става по видове зелени отпадъци – трева, листа, клони и др.

3. Шредиране

Първи етап на обработка е зелените отпадъци да се раздробяват - шредират се, като това се извършва както на самата площадка така и първоначално при постовете за събиране с помоща

на предвидения мобилен шредер. Основната цел на процеса е чрез надробяване да се намали площта на отпадъците, като по този начин камионът с вариопреса се използва по-ефективно и при последващо разстиляне на площадката се подпомага и ускорява разлагането на отпадъците под действието на микроорганизмите.

4. Оформяне на компостни купове

Шредираните зелени отпадъци се поставят в купове/редове. Големината на куповете зависи от площадката, както и от количеството отпадъци, които ще се обработват.

4. Обръщане на компостните редове

Обръщането на компоста в отворена система за компостиране се постига или чрез специализирана машина за обръщане, или чрез използване на челни товарачи за общи цели или 360° багери (екскаватори). Изборът на машина от този тип зависи от разпределението на площадката и изискванията към материалните потоци. Честотата на обръщане варира по време на процеса - в ранните стадии, когато протичат процеси на бързо биоразграждане, куповете трябва да се обръщат често - 3-5 пътив седмицата през първите 21 – 28 дни. По-късно по време на процеса на узряване, честотата на обръщане намалява, но следва да бъде гарантирано механично обръщане на отпадъците най-малко веднъж седмично. Процесът на компостиране отнема 10 – 16 седмици.

6. Пресяване на компоста

Готовият компост се пресява със сито, за да се отстранят по-големите дървесни отпадъци, които не са разградени. Пресяването на компоста и необходимата големина на частиците (едрината на компоста) зависят от търсенето на пазара. Някои инсталации произвеждат само един продукт с размер на частиците < 20 мм, докато други инсталации произвеждат няколко фракции компост с различен размер на частиците.

7. Складиране на готовия компост

Компостът се складира по фракции. От склада, в зависимост от нуждите, той се транспортира за използване. Възможно е част от компоста с недобро качество да се върне в началото на процеса за следващ етап на компостиране.

За осигуряване на процесите за открито компостиране са обособени зони и изграждени съоръжения както следва:

- зона за разтоварване, междинно съхранение и предварително третиране –изграждане на хале или навес с осигурена непропусклива основа;
- зона за ферментация (активно разграждане) – изграждане на компостни редове с непропусклива основа (под навес или на открито) и обходни обслужващи пътища;
- зона за узряване на компоста – компостни редове (на откритоили под навес) с осигурени обходни обслужващи пътища;

- зона за пресяване на компоста – с подвижно или стационарно сито;
- зона за съхранение на компоста - изграждане на навес или покрит склад.

Към така описаните зони и съоръжения са осигурени довеждащ път до площадката, входен портал (КПП), административна сграда или фургон за обслужващия персонал, ВиК системи, елзахранване, вътрешноплощадкови пътища и площадки, озеленяване.

На 3.12.2019 год. започна изпълнението на проекта, който вече е реализиран и предстои въвеждането му в експлоатация.

С изпълнението на този проект и функционирането на инсталацията се очаква намаляване на биоразградимите отпадъци в общия поток битови отпадъци и намаляване на количествата, извозвани на Регионално депо – Монтана.

Инсталации за предварително третиране/сепариране, сортиране и други за битови отпадъци

На територията на община Вълчедръм няма изградена инсталация за сепариране или сортиране на битови отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло.

Отчитайки принципите, заложени в европейското и националното законодателство, община Монтана е изградила инсталация за сепариране на площадката на регионалното депо за битови отпадъци - Монтана, финансирана от държавния бюджет на Република България чрез ПУДООС с цел предварително третиране на битовите отпадъци, предназначени за депониране, от всички общини от регионалното сдружение. Издадено е Разрешение за ползване № ДК-07-СЗР-34/01.06.2012 г. на община Монтана. Експлоатацията на инсталацията е възложена от община Монтана също на общинската фирма „Регионално депо за отпадъци – Монтана" ЕООД, по-конкретно да извършва дейностите по предварително третиране на постъпващите смесени битови отпадъци на регионалното депо и отделяне и предаване на отпадъци за рециклиране и оползотворяване.

Капацитетът на сепариращата инсталация е около 20 т/час, което означава, че на предварително третиране през инсталацията може да се подложи цялото количество битови отпадъци, постъпващи от всички общини от РСУО Монтана на регионалното депо.

През 2020 г. през инсталацията са подложени на предварително третиране 28 638 т. битови отпадъци, постъпили от общините от региона. От тях сепарираните рециклируеми фракции отпадъци са 528 тона. Отделената биофракция е от порядъка на 11 570 тона, а депонираните отпадъци на изхода на сепариращата инсталация са 17 980 тона.

Община Вълчедръм не разполага с информация каква част от преминалите през сепариращата инсталация битови отпадъци, извозени от територията на общината, са предадени за рециклиране, за оползотворяване и за депониране.

Площадки за предаване на разделно събрани битови отпадъци, които общината е осигурила за населени места над 10 000 жители

Тъй като населението на гр. Вълчедръм не надвишава 10 000 жители, в общината няма системи и пунктове за събиране на масово разпространени отпадъци (батерии, електрическо и електронно оборудване и др.). Към момента има издадено Решение №06-ДО-34101/21.10.2013 год. на РИОСВ Монтана на „Трейдрециклинг" ООДВ, ЕИК 131372882 за „Събиране, съхранение и сортиране на опаковки, събиране на ИУЕЕО, НУБА, отработени масла и ИУГ". На територията на общината липсва работеща система за събиране и предаване за оползотворяване/обезвреждане на опасни отпадъци от домакинствата и биоразградими отпадъци.

Инсталации за оползотворяване на сметищен газ

В община Вълчедръм няма налична такава инфраструктура. Препоръчва се да се разгледа въпроса на заседание на Регионалното сдружение за управление на отпадъците Монтана и да се вземе решение за възлагане на предварително проучване на възможностите за оползотворяване на сметищен газ от РД.

Инвестицията ще има значителен многостранен ефект: от една страна ще спомогне за опазването на околната среда, от друга ще донесе икономически ползи за общините и увеличи техните приходи. Тази инфраструктура е от значение, особено за националната политика за намаляване на емисиите на парникови газове, както и за получаване на приходи в подкрепа на политиката на общината за управление на отпадъците.

Контейнери и транспортни средства за събиране на отпадъци, включително за разделно събиране на зелени и хранителни биоотпадъци и опасни отпадъци

Сметопочистването и сметосъбирането за всички населените места в общината се извършва организирано, съгласно график изработен и изпълняван от Общинско предприятие, извършващо дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване. Отпадъците се събират смесено, няма въведена система за разделно събиране на отпадъците. В населените места от общината са подсигурени съдове за битови отпадъци – кофи тип „Мева" и контейнери тип „Бобър". Дейностите по събиране и извозване на битовите отпадъци обхващат всичките 11 населени места от общината. Същите се изпълняват от Общинско предприятие към Община Вълчедръм, което разполага с 11 души работници, 2 броя специализирана сметосъбирачна техника, 1 брой багер, 1 бр. фадрома и 4 броя трактори. Събраните битови отпадъци се депонират на Регионалното депо, находящо се на около 50 км от гр. Вълчедръм, в местността „Неделище", Община Монтана.

Системата за събиране и транспортиране на битови отпадъци, използвана на територията на Община Вълчедръм е смесена – със кофи от 110 л. и контейнери тип „Бобър" .

През 2020 г. са закупени и разпределени по населените места в общината 40 бр. контейнера тип „Бобър” и 150 бр. кофи тип „Мева“. По данни на общинска администрация към 31.12.2020 г. общитят брой на контейнерите тип „Бобър” в системата за сметосъбиране е 270, а общия брой кофи тип „Мева“ са 2300 бр.

Състоянието на контейнерния парк се контролира от Общинск администрация - Вълчедръм и Общинското предприятие. Изгорените или механично увредени съдове се подменят с налични оборотни контейнери веднага след установяване на повредата.

От представените данни могат да се направят следните изводи:

- Общината е осигурена със съдове за събиране на битови отпадъци и не е необходимо да се предвиждат нови, а само периодична подмяна на амортизираните;
- Необходимо е закупуване на сметосъбиращ автомобил за нуждите на населените места в общината;
- Не са налични съдове за домашно компостиране и/или за биоразградими отпадъци и при въвеждането на такива системи е необходимо закупуването им.
- При въвеждането на системата за разделно събиране на зелени и биоразградими отпадъци е необходимо закупуването на специализирана сметосъбираща техника и спомагателна такава (шредери и др.).

ИНФРАСТРУКТУРА ЗА ОТПАДЪЦИ ОТ СТРОИТЕЛСТВО И РАЗРУШАВАНЕ

В нормативната уредба поставените цели за оползотворяване и рециклиране на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради, са на национално ниво и няма поставени цели пред общините.

ЗУО и Наредбата за управление на СО и за влагане на строителни рециклирани материали поставят изисквания към възложителите на обществени поръчки за строителни дейности и за разрушаване на сгради, в това чиско когато общините са възложители:

- Строителната документция да съдържа план за управление на СО;
- Да контролират практическото изпълнение на този план;
- Да контролират изпълнението на ПУСО при въвеждане в експлоатация на обектите и в случаите, когато възложител на строителните дейности не е общината, но тя е компетентна за приемане на строежите;
- Да изизскват влагане на рециклирани строителни материали в определени количества, когато общината е възложител на обществени поръчки, които са различни за различните строежи (пътища, сграси и др.).

Общините имат задължения и за управление на СО от ремонтни дейности на домакинствата, когато са в малки количества.

На територията на Община Вълчедръм е отреден терен за депониране на строителни отпадъци, представляващ УПИ V в кв.159а по плана на гр. Вълчедръм, който се намира в западната част на града – последен квартал. В момента терена е подравнен и няма строителни отпадъци.

На площадката, на която е изградено регионално депо за отпадъци Видин, се предвижда инсталация за третиране на строителни отпадъци, но разстоянието от Вълчедръм до Видин е голямо и не е подходящо извозването на толкова големи разстояния. Най-близко разположената до Вълчедръм инсталация за рециклиране на строителни отпадъци се намира в град София, но разстоянието е също достатъчно голямо, за да е ефективна дейността по рециклиране на строителни отпадъци, генерирани на територията на община Вълчедръм.

Тъй като отчисленията за депониране на отпадъците нарастват прогресивно в годините, за гражданите и бизнеса на град Вълчедръм, както и за община Вълчедръм като възложител на строителни дейности, ще бъде по-изгодно поне част от строителните отпадъци и от разрушаване на сгради да се предават на инсталация за рециклиране на такива отпадъци, а при събаряне на сгради отпадъците да се разделят с оглед възможността за повторната им употреба.

Също така е възможно част от строителните отпадъци, в т.ч. и от ремонтни дейности на домакинствата, генерирани на територията на общината, да се съхраняват временно на отреден за целта терен и впоследствие да се използват за обратни насипи, рекултивационни дейности и други подходящи начини на оползотворяване. Прилагането на такъв подход ще спести разходи на общината за транспортиране и депониране на строителни отпадъци от ремонтни дейности на домакинствата, които се изхвърлят в контейнерите за смесени битови отпадъци, така и от строителни дейности на общината като възложител на такива дейности.

Препоръчително е РСУО Монтана да обсъди поставянето на инсталация за рециклиране на строителни отпадъци на площадката на регионалното депо за отпадъци в Монтана или на друг подходящ терен, която да обслужва всички общини от региона.

ИНСТАЛАЦИИ И СЪОРЪЖЕНИЯ ЗА ТРЕТИРАНЕ НА УТАЙКИТЕ ОТ ПСОВ

На територията на община Вълчедръм няма изградена ПСОВ, от която да се генерират утайки в резултат на процесите на пречистване на отпадъчните води.

Град Вълчедръм е агломерация с над 2000 и до 10000 е.ж. В изпълнение на поетите ангажименти по изпълнение на Директивата на ЕС за градскитеотпадъчни води община Вълчедръм е подготвила инвестиционен проект „Доизграждане, реконструкция и рехабилитация на водоснабдителна мрежа и изграждане на канализационна мрежа и пречиствателна станция за отпадъчни води – гр. Вълчедръм” по проект за Техническа помощ. С разработения проект община Вълчедръм ще изпълни изискванията на директива 91/271/ЕС

за населени места с еквивалентни жители между 2 000 и 10 000, което изисква разширение, реконструкция и модернизация, както и изграждане на нови канализационни системи, вкл. селищни пречиствателни станции за отпадъчни води (СПСОВ) в съответните населени места с еквивалентни жители между 2000 и 10000, едно от които е гр. Вълчедръм (5 774 еквивалентни жители, съгласно Програмата за прилагане на директива 91/271/).

Когато ПСОВ се изгради се предполага, че количеството утайки генерирани от ПСОВ Вълчедръм ще са в сравнително малък обем и най-вероятно ще се търси регионален подход за третирането им с цел последващо оползотворяване заедно с утайките от ПСОВ Монтана и от други ПСОВ в региона. Регионалният подход се препоръчва и в Националния стратегически план за управление на утайките от ПСОВ до 2020 г. В прединвестиционните проучвания, свързани с изграждането на ПСОВ Вълчедръм, се разглеждат алтернативни варианти за третиране на утайките с цел да се аргументира целесъобразното решение.

1.9 АНАЛИЗ НА ПРИЛОЖЕНИТЕ МЕРКИ И СЪЩЕСТВУВАЩИ ПРАКТИКИ ПО ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ

Предмет на този анализ са приложените мерки и съществуващи практики по предотвратяване образуването на отпадъците. Мерките и проектите по предотвратяване на отпадъците са сравнително но ви за общините, в т.ч. за община Вълчедръм.

С цел изготвянето на програма за предотвратяване образуването на отпадъци действията на местните власти следва да бъдат насочени към:

Намаляването на използването на продукти за еднократна употреба от пластмата е широко застъпена практика в България и нейното прилагане трябва да продължи, а обхватът й да се разшири. Особено силен ефект би имало ако тази мярка се прилага масово в детските градини и училищата.

- Продажбата на стоки в насипно състояние или в контейнери/буркани/кутии за многократна употреба, напр. стъклени, е добра практика, която може да се организира съвместно както с търговски вериги, така и с отделни магазини и производители.

- С развитието на модела т.нар. „бърза мода (fast fashion)“, което води до големи щети на околната среда както от гледна точка на производството, така от гледна точка на третирането на образуваните текстилни отпадъци, разполагането на контейнери/пунктове за отпадъци от текстил с цел повторната им употреба е адекватна добра практика.

- Неоходими са действия в посока повишаване капацитета на общинската администрация по отношение на нормативните изисквания, процесите и практиките по предотвратяване образуването на отпадъци.

- Необходимо е повишаване на информираността на населението за ползите от предотвратяване на образуването на отпадъците чрез разпространяване на интересна, полезна и достъпна информация.

- Създаването на партньорства между институциите, бизнеса и научните среди за минимизиране на отпадъците и ресурсна ефективност е добра практика, която е подходящо да се насърчава.

1.10. АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ИНСТРУМЕНТИ И СТИМУЛИ В ОБЛАСТТА НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ И ЕФЕКТИВНОСТТА ОТ ДЕЙСТВИЕТО ИМ

Икономическите инструменти в сектора на управлението на отпадъците са механизми, въведени от държавата, които правят по-изгодно за населението и бизнеса да рециклират и оползотворяват отпадъците, вместо да ги депонират. Последните най-общо могат да бъдат обобщени в следните групи:

- Такси за депониране и третиране. Тази група инструменти включва разнообразни такси за депониране на отпадъци на депа, такси за изгаряне на отпадъци в инсинератори, както и различни по вид забрани за депониране и изгаряне на отпадъци. Тази група икономически инструменти имат за цел да стимулират по-високо ниво в йерархията на управление на отпадъците, като налагат по-високи такси за третираните отпадъци, които не съответстват на тази йерархия, например върху депонираните отпадъци.
- Схеми „Плащане при изхвърляне". Това са инструменти, при които населението и бизнеса заплащат за събирането, извозването и третирането на генерираните от тях отпадъци. Тези схеми са пряко свързани с количеството на генерираните от съответните лица отпадъци, като те съответно заплащат на кг/чувал/контейнер и т.н. Системи, при които е на лице заплащане за услугата по управление на отпадъците на базата на фиксирана ставка на домакинство или потребител, не могат да се причислят към схемите „Плащане при изхвърляне". Основният инструмент от тази група в България е таксата за битови отпадъци.
- Схеми за отговорност на производителя и вносителя. Това са схеми, при които производителите и вносителите на дадени продукти, чиято употреба създава масово разпространени отпадъци, се задължават за финансиране и организиране на дейностите по оползотворяване на тези отпадъци. Тази схема се прилага в България относно 6 групи МРО.
- Екологични данъци и такси върху продукти – въвеждат се с цел да се ограничи, намали или дори премахне употребата на определени продукти, които са вредни за околната среда.

- Банкови гаранции и застраховки за осъществяване на определени дейности – въвеждат се с цел покриване на риска от извършване на определени дейности, които не съответстват на екологичното законодателство, например за трансграничен превоз на отпадъци.

<u>Такси за депониране и третиране</u>

Към тази група инструменти се включват обезпечения за покриване на последващи разходи за затваряне на депата и отчисления за депониране на отпадъци. Този финансов инструмент се прилага в страната от 1 януари 2011 г. съгласно действащия по това време Закон за управление на отпадъците. Новият Закон за управление на отпадъците (Обн., ДВ, бр. 53 от 13.07.2012 г., в сила от 13.07.2012 г. и с последни изменения) отново въведе тези финансови инструменти с разпоредбите на чл.60 и чл.64.

Обезпечения по чл.60 от ЗУО: Те се правят на всеки тон депониран отпадък. Целта на обезпеченията е в периода на експлоатация на съответното депо да се акумулира финансов ресурс, който собственикът на депото да използва за неговото закриване и рекултивация, след изчерпване на капацитета му. Обезпеченията могат да бъдат под формата на:

• Месечни отчисления в банкова сметка за чужди средства на РИОСВ, на чиято територия се намира депото, или

• Месечни отчисления със специално предназначение, блокирана за периода до приключване и приемане на мерките по закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото, с изключение на случаите, когато е разрешено тяхното ползване от директора на РИОСВ, или

• Банкова гаранция в полза на съответната РИОСВ, на територията, на която се намира депото

Задължението за обезпеченията по чл.60 се отнася и за общините, в случаите, в които те се явяват собственици на депо за отпадъци, независимо дали става въпрос за битови, строителни или опасни отпадъци, като обезпеченията не могат да бъдат под формата на банкова гаранция. В случаите, в които дадено депо за отпадъци се използва от няколко общини на регионален принцип, то обезпеченията се внасят пропорционално на количествата депонирани отпадъци. Важно е да се подчертае, че натрупаните средства остават притежание на собственика на депото.

Размерът на обезпеченията за закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото (в левове на тон отпадък) се определя от собственика на депото (общината) въз основа на инвестиционния проект и/или проекта за рекултивация.

Размерът на обезпеченията на тон отпадък се актуализира от общината – собственик на депото на всеки три години в съответствие с индекса на потребителските цени, публикуван от НСИ, и/или при промяна в параметрите за определянето му, която води до изменение от над 15% от първоначално определения размер на отчисленията за тон депониран отпадък.

В случай че събраните средства в сметката в РИОСВ на общината са недостатъчни за приключване на дейностите по закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото, общината осигурява остатъка от средствата. Когато след приключване на дейностите по закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото останат средства на общината в сметката в РИОСВ, същите подлежат на възстановяване на общината за извършване на дейности по управление на отпадъците.

Отчисления по чл.64 от ЗУО: Те се правят на всеки тон депонирани отпадъци с цел натрупване на средства както за изграждане на нови съоръжения за третиране на битови и строителни отпадъци, осигуряващи изпълнение от общините на нормативните изисквания, така и за извършването на последващи експлоатационни разходи, свързани с изградените съоръжения и инсталации за рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци.

Целта на отчисленията като икономически инструмент е да стимулират общините да намалят количествата на депонираните отпадъци за сметка на рециклираните и оползотворени отпадъци и да се натрупат средства за изграждане на инфраструктура за третиране на отпадъците. В случаите, в които дадено депо за отпадъци се използва от няколко общини на регионален принцип, то отчисленията се внасят пропорционално на количествата депонирани отпадъци.

Отчисленията се заплащат от общините, когато са собственици както на депо за битови, така и на депо за строителни отпадъци. Изискването важи за:

1. регионални и общински депа за неопасни отпадъци, отговарящи на изискванията на Наредбата за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци и притежаващи комплексно разрешително, издадено по реда на глава седма, раздел II от Закона за опазване на околната среда, или разрешение, издадено по реда на чл. 37 ЗУО

2. съществуващи общински депа за неопасни отпадъци, които функционират след 2009 г., до въвеждане в експлоатация на съответното за общината регионално депо

3. общински депа за инертни отпадъци, когато отпадъците са от строителство и разрушаване на сгради.

Размерът на отчисленията за всеки тон депониран отпадък на депата по години е както следва:

1213 г. – 15 лв./тон

2014 г. – 22 лв./тон

2015 г. – 28 лв./тон

2016 г. – 36 лв./тон

2017 г. – 40 лв./тон

2018 г. – 45 лв./тон

2019 г. – 57 лв./тон

2020 г. – 69 лв./тон

2021 г. – 82 лв./тон

2022 и всяка следваща година – 95 лв./тон

<u>Такса за битови отпадъци</u>

Механизмът за финансиране изпълнението на задълженията на общините по управлението на битовите отпадъци, възложени със Закона за управление на отпадъците (ЗУО), е регламентиран със Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ). Въведена е такса за "битови отпадъци", която се заплаща за услугите по:

- събиране и транспортиране на отпадъци до депа и други съоръжения за третиране;
- проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци;
- поддържане чистотата на териториите за обществено ползване.

По закон таксата трябва да включва пълните разходи за услугите. Постъпленията от таксата имат целеви характер и не могат да се изразходват за финансиране на други публични услуги, предоставяни от общините.

Таксата се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на общинския съвет въз основа на одобрена план-сметка за всяка дейност, включваща необходимите разходи за осигуряване на услугите. Размерът на таксата се определя за всяка услуга поотделно.

Към настоящия момент размерът на таксата се определя по следния механизъм:

- за жилищни имоти на населението - на база промил върху данъчната оценка на имота
- за жилищни имоти на бизнеса - на база промил върху данъчната оценка на имота
- за нежилищни имоти на бизнеса - на база промил върху отчетната стойност на имота. Повечето общини са предвидили и допълнителна възможност за тази категория имоти таксата да включва 2 компонента: такса на контейнер/съд, която да включва разходите по събирането, извозването и третирането на отпадъците и такса за поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване, която се определя като промил върху отчетната стойност.

Този механизъм не е съобразен с принципа "замърсителят плаща" и води до диспропорции в таксата, която лицата заплащат на единица количество генерирани отпадъци, което е несправедливо. Това доведе до промени в ЗМДТ с цел прилагането на принципа "замърсителят плаща" и постигане на по-голяма справедливост.

С приетия през 2017 г. ЗИД на ЗМДТ влизат в сила нови изисквания по отношение определянето на размера на такса за битови отпадъци. Датата на влизането в сила на новите изисквания беше променяна няколко пъти поради невъзможност на общините да изградят капацитет и информационна осигуреност за прилагане на тези изисквания. Съгласно последните изменения на ЗМДТ тези изисквания ще трябва да влязат в сила на 1.01.2022 г.

Новите изисквания по отношение определянето на размера на такса за битови отпадъци се свеждат до това размерът на такса за битови отпадъци за всяко задължено лице да е определя за календарна година при спазване на принципа за понасяне на разходите от причинителя или притежателя на отпадъците (принцип „замърсителят плаща“).

Основите за определяне на размера на таксата за битови отпадъци, които общинските съвети могат да приемат, са:

(1) за услугата по събиране и транспортиране на битови отпадъци до съоръжения и инсталации за тяхното третиране:

- индивидуално определено количество битови отпадъци за имота, включително чрез торби с определена вместимост и товароносимост
- количество битови отпадъци за имота, определено съобразно броя и вместимостта на необходимите съдове за събиране на битовите отпадъци и честотата за тяхното транспортиране
- брой ползватели на услугата в имота

(2) за услугата по третиране на битовите отпадъци в съоръжения и инсталации:

- индивидуално определено количество битови отпадъци за имота, включително чрез торби с определена вместимост и товароносимост
- количество битови отпадъци за имота, определено съобразно броя и вместимостта на необходимите съдове за събиране на битовите отпадъци и честотата за тяхното транспортиране
- брой ползватели на услугата в имота

(3) за услугата по поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места и селищните образувания в общината:

- брой ползватели на услугата в имота
- разгъната застроена и/или незастроена площ на недвижимия имот

<u>Екологични данъци и такси</u>

Екотаксата за полимерни торбички е една от първите целенасочени мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци в България и до приемането на НПУО 2014-2020 г. – единствена в страната. Целта й е да се ограничи максимално употребата на пластмасови торбички за еднократна употреба. Тя се заплаща за всички размери торбички, произведени от полимери, чиято дебелина е под 25 микрона (μm) и размери по-малки от 390/490 мм. Размерът на таксата нараства в годините и понастоящем достига 0,55 лв. за една торбичка. тя се заплаща в ПУДООС от лицата, които пускат на пазара в страната пластмасови торбички за пазаруване – производители, вносители и лица, доставящи торбички от ЕС.

1.11. АНАЛИЗ НА ФИНАНСОВИТЕ ПОТОЦИ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ С ОТПАДЪЦИТЕ

Разходите за управление на отпадъците имат най-висок дял в общите разходи за опазване на околната среда в България като този дял непрекъснато нараства и изпреварват всички останали сектори на околната среда.

Основните сектори, в които се извършват разходи по управлението на отпадъците са индустрията и публичния сектор (за управление на битовите отпадъци от общините). • Главните източници за финансиране на оперативните разходи за управление на битовите отпадъциса собствените средства на организациите за оползотворяване на отпадъците и постъпления от такса за битови отпадъци, реализирани от общините.

Водещият източник за финансиране на инвестиционните разходи за управление на МРО са собствените средства на организациите по оползотворяване. Останалите средства за третиране на битовите отпадъци се осигуряват от целеви средства по линия на държавния бюджет, собствени средства на общините и безвъзмездно финансиране (по линия на ОПОС и ПУДООС, в т.ч. от ДБ).

ОПОС е водещият източник за финансиране на публична инфраструктура в управлението на битовите отпадъци.

В съответствие с отговорностите, вменени им по силата на ЗУО, общините предоставят и финансират следните услуги, свързани с управлението на отпадъците:

- осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други
- събиране, включително разделно на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за третирането им
- проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци
- почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване

Разходите за предоставянето на тези услуги се финансират чрез постъпления от такса за битови отпадъци, която населението и бизнеса заплащат на годишна база. Тези разходи се отчитат в общинските бюджети по дейност 623 "Чистота" по Единната бюджетна класификация (ЕБК). В допълнение към тези разходи, общините отчитат и други разходи по дейност "627 "Управление на дейностите по отпадъците", включващи разходи по проекти (ОПОС и др.).

Като цяло динамиката на разходите за управление на отпадъците в общинските бюджети е сходна на динамиката на общите бюджетни разходи, което води до запазване на относителния дял в общите бюджетни разходи.

Общините в България имат отговарят за предоставянето на следните три важни услуги, свързани с управлението на отпадъците:

- събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до инсталации и съоръжения за третирането им, както и осигуряване на съдове за събиране на битовите отпадъци, с изключение на разделното събиране, предварителното съхраняване и транспортирането на битовите отпадъци, попадащи в управлението на масово разпространени отпадъци по Закона за управление на отпадъците

- третиране на битови отпадъци, необхванати в управлението на масово разпространените отпадъци, както и проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци и/или други инсталации или съоръжения за оползотворяване и/или обезвреждане на битови отпадъци

- поддържане на чистотата на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии от населените места и селищните образувания в общината, предназначени за обществено ползване

Предоставянето на тези услуги включва както изграждането на съответната инфраструктура, така и нейната експлоатация. За целта на основание чл.62 от Закона за местните данъци и такси общините събират такса за битови отпадъци. Размерът на таксата се определя като промил върху данъчната оценка/отчетната стойност на съответния имот, като се заплаща от неговия собственик – население/юридически лица.

При определянето на нивото на таксата за населението е необходимо да се съблюдава изискването за таван на поносимост. Съгласно европейските изисквания, таванът на поносимост за разходите за управление на отпадъците (това са разходите на общините без тези за поддържане на чистота на обществени площи) се определя като 1,5% от средногодишните доходи на най-нискодоходните групи от населението.

В таблицата по-долу са представени планираните приходи на община Вълчедръм от таксата за битови отпадъци и реалните постъпления за периода от 2015 до 2020 г.

Таблица 3: Планирани и постъпили приходи от такса „Битови отпадъци“ за периода 2015-2020 година

Година	Планирани приходи/лв.	Постъпления/лв.	Изпълнение на приходите в %
2015	151 832,00	88 461,00	58,26%
2016	134 598,00	87 787,52	65,22%
2017	167 255,00	131 485,70	78,61%
2018	135 098,00	130 614,24	96,68 %
2019	168 493,00	131 841,66	78,25%
2020	170 263,00	127 061,46	74,62 %

Събираемостта на средствата в последните години се движи около 80%. Недостигът от средства се покрива от постъпления от данък при придобиване на имущество по дарения и възмезден начин и приходи от наеми на земя.

2. ИЗГОТВЯНЕ НА ПРОГНОЗИ ЗА ОБРАЗУВАНИТЕ ОТПАДЪЦИ

Информацията за количествата и състава на отпадъците е от съществено значение за вземане на правилни решения за управлението им и оразмеряването на системите, инсталациите и съоръженията за третиране.

Прогнозата за изменението на количествата и състава на отпадъците е в пряка зависимост от промените в броя и възрастовия състав на населението, неговия икономически и социален статус.

Разчетите за количествата отпадъци са правени като се отчитат:

- демографските и миграционни тенденции;
- тенденциите по отношение на генерирането на отпадъците;
- нарастващия туристически поток;
- изпълнението на националните цели за намаляване количествата отпадъци за депониране и за оползотворяване на отпадъци.

В съответствие с дадените насоки в Методическите указания за разработване на общински/регионални програми за управление на отпадъците, утвърдени със Заповед № РД-883/23.09.2021 г. на Министъра на околната среда и водите, в настоящата разработка използваме готовата прогноза на населението, изготвена в рамките на проект № BG16M1OP002-2.005-0016 „Проектиране и изграждане на компостираща инсталация за

разделно събрани зелени и/или биоразградими отпадъци за общините Вълчедръм и Якимово", финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.".

За периода на действие на настоящата програма прогнозата за населението е както следва:

Таблица 4: Прогноза за населението в периода 2021-2028 г. на територията на община Вълчедръм

Население	2021г.	2022г.	2023г.	2024г.	2025г.	2026г.	2027г.	2028г.
Община Вълчедръм	8304	8186	8069	7951	7834	7728	7622	7515

В рамките на анализа на количествата битови отпадъци в община Вълчедръм бяха изчислени нормите на натрупване за периода 2016-2020 г. (табл. 2).

През разглежданите години нормата на натрупване на смесените битови отпадъци се характеризира с ръст. За целите на прогнозата се прави допускането, че тя ще се стабилизира и ще расте с темп не по-висок от 1% годишно, в резултат от мерките за предотвратяване образуването на отпадъци, които община Вълчедръм следва да предприеме във връзка с изпълнение на Програмата за управление на отпадъците.

Таблица 5: Прогнозна норма на натрупване за община Вълчедръм за периода 2021-2028 г. (кг./ж./г.)

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Норма на натрупване на битовите отпадъци, вкл. рециклируеми фракции и зелени отпадъци от паркове и градини	110	111	112	113	114	115	116	117

Прогнозните количества битови отпадъци са изчислени на база демографската прогноза за община Вълчедръм и прогнозната норма на натрупване и са представени в следващата таблица.

Таблица 6: Прогнозни количества на образуваните битови отпадъци на територията на община Вълчедръм за периода 2021 – 2028 г. (тона)

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Генерирани битови отпадъци, вкл. рециклируеми фракции и зелени отпадъци от паркове и градини	913,440	908,640	903,720	898,800	893,080	888,720	884,160	879,260

Очакваното намаление на количеството смесени битови отпадъци за Община Вълчдръм се дължи основно на негативната демографска прогноза. Общинската администрация следва да насочи уилията си към увеличаване на количествата отпадъци, които да се събират чрез системата за разделно събиране на отпадъци от хартия, пластмаси, стъкло и метали; както и разделно събиране на зелените биоотпадъци.

Прогнозата за морфологичния състав на битовите отпадъци от територията на Община Вълчедръм е направена на базата на общото прогнозно количество битови отпадъци и осреднения годишен морфологичен анализ от 2019 г.

Прогнозата е представена в следващата таблица:

Таблица 7: Прогноза за образуваните смесели битови отпадъци по морфологичен състав (тона)

Прогноза за количеството на отпадъците		**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Общо количество отпадъци									
Прогнозен темп на изменение на нормата на натрупване на отпадъците	%	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**
Прогнозна норма на натрупване на отпадъци	кг/чов/год	110	111	112	113	114	115	116	117
Прогнозен брой на населението	брой	8304	8186	8069	7951	7834	7728	7622	7515
Прогнозно количество на отпадъците - общо	тонове/год	913,440	908,640	903,720	898,800	893,080	888,720	884,160	879,260
в т.ч.:									
Хранителни	тонове/год	100,480	99,950	99,400	98,860	98,240	97,760	97,260	96,720
Хартия и картон	тонове/год	36,540	36,340	36,140	35,960	35,720	35,500	35,360	35,170
Пластмаса	тонове/год	73,080	72,700	72,280	71,900	71,440	71,018	70,730	70,340
Текстил	тонове/год	27,403	27,250	27,112	26,960	26,790	26,630	26,520	26,370
Гума и кожа	тонове/год	9,130	9,080	9,030	8,980	8,930	8,870	8,840	8,780
Градински	тонове/год	73,080	72,690	72,290	71,900	71,460	71,018	70,730	70,340
Дървесни	тонове/год	9,130	9,080	9,030	8,980	8,930	8,870	8,840	8,780
Стъкло	тонове/год	27,403	27,250	27,112	26,960	26,790	26,630	26,520	26,370
Метали	тонове/год	27,403	27,250	27,112	26,960	26,790	26,630	26,520	26,370
Инертни (над 4 см.)	тонове/год	27,403	27,250	27,112	26,960	26,790	26,630	26,520	26,370
Ситна фракция (до 4 см.)	тонове/год	438,450	436,140	433,780	431,420	428,670	426,102	424,390	422,040
Други	тонове/год	63,940	63,604	63,260	62,916	62,516	62,140	61,892	61,540

Община Вълчедръм в партньорство с община Якимово през 2021 г. успешно приключвар реализацията на проект „Проектиране и изграждане на компостираща инсталация за разделно събрани зелени и/или биоразградими отпадъци за общините Вълчедръм и Якимово”, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.”. Съоръжението за компостиране е с капацитет 2 250 тона годишно. В рамките на проекта е направен прогноза за количествата разделно събрани битови биоотпадъци, които ще бъдат третирани в инсталцията. За периода на действие на настоящата програма за управление на отпадъците тези количества са както следва:

Таблица 8: Количества разделно събрани битови биоотпадъци от територията на община Вълчедръм за периода 2021-2028 г.

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Разделно събрани биоотпадъци	1467	1467	1467	1467	1467	1467	1467	1467

Останалото количество, необходимо за постигне капацитета на инсталацията, ще бъде извозено то територията на Община Якимово.